

OB
RH

Letnik
27

AVGUST
2026
št. 4 (141)

Glasilo
Občine
Loška dolina

Prvi vikend v avgustu
so bili lončarji in slikarji
na našega Obrha izviru
gospodarji in vladarji.

Deklet devet
in dedcov pet
s seboj prinesli
svoja so orožja.
Zasedli položaje

vsakdo v svoj kot.
Enemu majal se stol je
ga popravil, pa smo bot.

Tempera, akrili,
barvni svinčniki in olje,
za dobro voljo in korajžo
so še ta kratkega popili.

Čopiči drsijo
po platnu belem,
ideje nove tlijo
se risbe naredijo.

Dekle tam pri oknu
nad izvirom
barvice si brusi
le kaj izmislila
si bo narisat.

Upodobi žabice zelene
in poljsko cvetje
dokler ne ovene.
Iz hendija se čuje petje.

Od kod ideja
žabjega sveta,
riše jo slikarka
ko med alge se poda.

Zaraščenost Obrha
poda jezua zunanja
je kot mrzla prha
v opomin tega stanja.

Serijo slikarskih umetnin
z zbirko poljskih cvetov
kot kregulj svojih letov
z občudovanjem doživim.

Opus svojih slik
umetniki Benotu
bodo poklonili
in za gostoljubje
se tako mu zahvalili.

Umetniške duše
na tradicionalnem
EX-TEMPORE ŽAGA 2026.
Njihova dela bodo razstavljeni
v Benotovi umetniški galeriji
v Podcerkvi

Binca Lomšek iz Radomelj
Roman Veras iz Zgornjih Pirnič
Iztok Mlakar iz Ljubljane
Lili Lahovec iz Trbovelj
Nežka Potokar iz Trbovelj
Jolanda in Zvonko Keršič iz Trbovelj
Jelka Jantol iz Litije
Branko Strnad iz Mengša
Ana Omanovič iz Cerknice
Tjaša Intihar iz Sodražice
Marta Tekavec
Željko Vertelj
Edo Šega, fotograf iz Žage

IZ OBČINSKE HIŠE • 2

Matjaž Antončič • Spoštovane občanke in občani • **2**
Vzdrževanje vodotokov in priobalnih zemljišč • **4**
Danica Zrim • Bronasti grbi občine Loška dolina za odlične osnovnošolce • **5**
Danica Zrim • Novo električno vozilo za izvajanje brezplačnih prevozov Prostofer v občini Loška dolina • **6**
Pogoji in obseg objave v glasilu Obrh kandidatov in njihovih programov za lokalne volitve 2026 • **7**
LOKALNA POLITIKA: Armida Bavec • Pod lupo računskega sodišča • **5**

LJUDJE IN KRAJI • 10

Mario Žnidaršič — Najzgodba vseživljenjskega učenja 2026 • **10**
BABNOPOLJSKA DROBTINICA:
Mateja Šoštarčič • Ko hec postane resničnost • **11**
Andreja Buh, Danica Petrovič • Če moreš, človeku pomagaj, drugače pa ga pusti pri miru • **12**
Natalija Vrhunc • Obujanje Kunaverjeve dediščine na Notranjskem • **16**

KULTURA / PRIREDITVE • 18

Karmen Bajec • Razstava: Ana Sluga, »Fragile« in »Pasivni torzo« • **18**
Vesna Telič Kovač • Večer kraškega staroverstva • **19**
MARIO POROČA • **19**

ŠPORT • 27

Andreja Buh • Na kratko o športu • **27**

DRUŠTVA IN ZAVODI • 28

Gašper Modic • Jamski potapljači raziskujejo Križno in novo Križno jamo • **28**
Tina Sterle • Z majhnimi, a odločnimi koraki do podnebju prijaznejšega turizma tudi na Notranjskem • **29**
Punktarji — Društvo ljubiteljev gradu Snežnik • **30**
Od osebne rasti do medkulturnega povezovanja — študijski krožki Smart Zone • **33**

DOBRO JE VEDETI • 37

Za višjo kakovost lokalnih produktov Zeleni kras • **37**
Priprava RCPS zeleni kras 2027–2034, Sporočilo za javnost • **38**
Stanislav Matija Pavlič • Dokumenti gnojilnih poizkusov z žiti, travinjami in okopavinami na Bloški planoti v letih 1931 do 1936 • **39**
Podaj naprej — naj kroži! Ko rabljene stvari dobijo novo življenje • **40**
Janja Urbiha • Kaj je na fotografiji? • **41**

KRIŽANKA • 43

UREDNIŠKI NAGOVOR

Namesto uvodnika:

VODA

Voda je nekaj tako vsakdanjega, da o njej skoraj ne razmišljamo. Obrnemo pipo in pride. Žejni smo, natočimo kozarec. Umazane roke, odpremo pipo. Dežuje, zapremo okna. Preprosto je. Dokler ni drugače.

In poletje je čas vode.

V teh vročih dneh jo iščemo skoraj povsod. V kozarcu, pod prho, v senci ob potoku ali jezeru. O vodi razmišljamo takrat, ko je vroče, in jo opazimo šele, ko je ni dovolj. Letos je v Loški dolini za zdaj imamo dovolj. Potoki še imajo vodo, podzemlje je tudi ni pozabilo. Cerkniško jezero pa nas vsake toliko spomni, kako zelo je ta naša dolina povezana z vodo.

Včasih je vode preveč. Poplavi ceste, polja in dvorišča, zalije kleti in spremeni miren potok v deročo reko. V Loški dolini to dobro poznamo. Drugič je vode premalo. Potoki presahnejo, zemlja razpoka, trava porjavi in začnemo gledati v nebo ter čakati na dež. Ista voda, ki je nekoč preveč, nam lahko nekaj mesecev pozneje manjka.

Morda je prav v tem nekaj nenavadnega. Voda je vedno ista, pa vendar je nikoli ni zares enako veliko. Izhlapi, pade kot dež, ponikne v tla, steče v potok, napolni jezera in se znova odpravi na svojo pot. Kroži. Nikoli ne miruje zares.

Tudi čas je takšen. Odteka, ne da bi ga lahko zadržali. Včasih ga imamo preveč, drugič ga zmanjkuje. Včasih mine počasi, drugič se ozremo nazaj in se sprašujemo, kam je odteklo vse, kar smo še včeraj imeli pred seboj.

Poletje nas s svojo vročino nekoliko prisili, da se ustavimo. Da poiščemo senco in kozarec vode. Da sedemo ob potok ali jezero in nekaj časa samo gledamo. Morda je to tudi priložnost, da pomislimo, koliko stvari v življenju jemljemo kot samoumevne.

Vodo. Čas. Naravo. Ljudje okoli nas.

Dokler so tukaj, se nam zdijo samoumevni. Ko jih začne primanjkovati, pa hitro ugotovimo, koliko so vredni.

Zato naj bo ostanek letošnjega poletja dovolj topel za kopanje in dovolj moker za naravo. Naj bo vode ravno prav, časa pa toliko, da ga bomo znali porabiti za stvari, ki so zares pomembne.

In če bo kdaj prevroče, poiščite kakšen hladen potok. Tudi v Loški dolini jih še imamo. Na srečo.

Miha Razdrih,
urednik

ROK ZA ODDAJO ČLANKOV ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO JE 13. 10. 2026!
ZA VSEBINO ČLANKOV V OBRHU ODGOVARJAJO AVTORJI SAMI.
STALIŠČE V VSEBINAH POSAMEZNIH PRISPEVKOV NI NUJNO
TUDI STALIŠČE UREDNIŠKEGA ODBORA ALI IZDAJATELJA
NEKATERI ČLANKI V GLASILU NISO LEKTORIRANI!

Splošna navodila in pravila za pripravo člankov:

- Tekstovni del članka naj bo napisan in posredovan v elektronski obliki v programu word. • Ime dokumenta naj bo enako, kot je naslov članka. • Vsi teksti morajo biti podpisani s polnim imenom in priimkom. • Fotografije in drugo slikovno gradivo mora biti pripravljeno v digitalni obliki v jpg formatu, ločljivosti 300 dpi in velikosti 1MB ali več. Slikovno gradivo naj bo posredovano samostojno in ne vstavljeno v wordov dokument. Predvsem pa naj fotografije ne bodo prenesene direktno s FB ali drugih spletnih strani, ker take niso tehnično ustrezne za tisk. • K fotografijam je potrebno priložiti besedilo (kdo, oz. kaj je na fotografiji) ter obvezno navesti avtorja fotografije oziroma, če avtor ni znan, ime tistega, ki fotografijo hrani oziroma poseduje. • Seznan fotografij s podatki naj bo napisan na koncu članka, na katerega se slikovno gradivo nanaša. • Priporočena in zaželena dolžina tekstov je od 2.000 do največ 5.500 znakov s presledki ter priporočena ena ali največ dve fotografiji oz. slikovni prilogi. • Izjeme so intervjuji, predstavitev oseb in krajev, potopisi in razni strokovni članki, ki potrebujejo obsežnejšo razlago. Ti teksti lahko vsebujejo do največ 10.000 znakov s presledki ter največ 3 fotografije oz. slikovne priloge. • Če je fotografij

OBRH — JAVNO GLASILO OBČINE LOŠKA DOLINA

Prejmejo ga brezplačno vsa gospodinjstva v občini Loška dolina. • Naklada 1550 izvodov. • Uredniški odbor: Andreja Buh, Janja Urbiha, Mario Žnidaršič, Karmen Bajec, Danica Petrovič, Mateja Šoštarčič, Nives Pišek • Odgovorni urednik: Miha Razdrih • Lektorica: Irena Hvala • Naslov uredništva: Loška dolina, Cesta Notranjskega odreda 2, 1386 Stari trg pri Ložu. • E-naslov: obcina@loskadolina.si • Telefon: 01 705 06 70 • www.loskadolina.si • Fotografija na naslovnici: Štorklji, foto: Nives Pišek • Avtor križanke: Matjaž Hladnik • Oblikovanje: Polonca Strman • Tisk: Abakos d.o.o.

priloženih več, kot jih lahko vstavimo k članku, si uredništvo pridržuje pravico, da ne objavi vseh. Uredništvo si pridržuje tudi pravico do neobjave ali krajšanja člankov, ki niso v skladu s predpisano dolžino. Prav tako ne objavi tistih, ki niso v skladu s programsko zasnovano glasila in ne sodijo v nobeno od rubrik. Uredniški odbor bo presodil kateri članki bodo objavljeni! Pridružujemo si pravico, da članke zavrnemo. Hvala za razumevanje.

Navodila za prispevke v rubriki Pisma bralcev:

- Tekst naj ne presega 3.000 znakov s presledki in največ eno slikovno prilogo
- Vsebina naj bo omejena na tematiko, ki se nanaša izključno na Loško dolino, za vse druge teme si uredništvo pridružuje pravico, da jih ne objavi.
- Teksti z žaljivo ali sovražno vsebino ne bodo objavljeni.
- Uredniški odbor si pridržuje tudi pravico, da morebitno polemiko na določeno temo, ki bi se nerazumno razvijala v več zaporednih številkah, omeji oz. jo prekine.
- Besedilo mora biti podpisano s polnim imenom in priimkom.
- Dopisan mora biti tudi naslov in telefonska številka, z namenom, da lahko preverimo istovetnost pisca.
- Za vsebino in resničnost navedb odgovarja izključno avtor sam.

Navodila za prispevke v rubriki Svetniška stran:

- Vsem svetnicam in svetnikom je enako odmerjen prostor. Teksti so lahko dolgi maksimalno 2800 znakov s presledki in ena osebna oz. portretna fotografija. V primeru, da je tekst daljši od predpisanega obsega, ne bo objavljen oz. bo vrnjen v krašanje.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Štorklji
• FOTO: NIVES PIŠEK

Matjaž Antončič,

župan Občine Loška dolina

Spoštovane občanke, občani,

• FOTO: JAKOB JEŠELNIK, ARHIV OBČINE LOŠKA DOLINA

ko boste prebirali to številko Obrha, bodo vremenske razmere morda že drugačne. V času nastajanja tega prispevka pa naše kraje že skoraj dva meseca zaznamujeta vročina in suša. Visoke poletne temperature v tem delu leta niso nič neobičajnega, vendar postanejo problem, ko takšno vreme vztraja daljše obdobje. Temu se letos pridružuje še izrazito pomanjkanje padavin, katerega posledice občutimo tako ljudje kot narava.

Najbolj so prizadeti kmetijstvo, naravno okolje in vsi, ki težje prenašajo visoke temperature. Povečana je nevarnost požarov, številni starejši, kronični bolniki in druge ranljive skupine pa se v takšnih razmerah soočajo z dodatnimi zdravstvenimi obremenitvami. Takšni trenutki nas opominjajo, kako pomembni so odgovoren odnos do narave, skrbno ravnanje z viri in medsebojna solidarnost.

Kljub zahtevnim razmeram lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je oskrba s pitno vodo v naši občini stabilna in zanesljiva. To je rezultat načrtnih vlaganj v vodovodno infrastrukturo v tem mandatu. Med najpomembnejšimi projekti je zagotovo sistem ultrafiltracije Obrh-Žaga, ki danes pomembno prispeva k varni in nemoteni oskrbi s pitno vodo. Medtem ko se številne občine soočajo z omejitvami pri njeni uporabi, se pri nas že kažejo učinki pravočasnih odločitev in odgovornega investiranja. Glede na podnebne spremembe bo pomen teh vlaganj v prihodnjih letih in desetletjih le še večji.

Verjamem, da si vsi želimo, da bi dež čim prej prinesel prepotrebno olajšanje naravi, kmetom in vsem nam.

Na področju investicij nadaljujemo z uresničevanjem zastavljenih projektov. Do konca avgusta bomo zaključili obnovo dotrajanega vodovodnega odseka pri Osnovni šoli Stari trg. Večina del je že izvedena, v zaključni fazi pa sledijo še prevezave in asfaltiranje.

Pridobili smo še gradbeno dovoljenje za komunalno opremljanje sedmih parcel za enostanovanjske hiše na Ogradah. Skupaj z občinskim svetom smo sprejeli pomembne odločitve za nadaljevanje projekta, med drugim tudi glede delitve stroškov komunalnega opremljanja. V avgustu načrtujemo objavo javnega naročila za izvedbo del.

Pomemben korak naprej je bil storjen pri projektu izgradnje Doma starejših občanov Grosuplje – enota Loška dolina. Začela se je nova faza priprave projekta, v kateri bosta Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani in Inštitut Antona Trstenjaka pripravila strokovno prostorsko preveritev z več variantnimi rešitvami. Cilj sodelovanja je oblikovati sodoben dom, ki bo funkcionalen, kakovosten in prilagojen potrebam prihodnjih stanovalcev.

Konec julija je projektna skupina Fakultete za arhitekturo obiskala našo občino, kjer smo skupaj določili prve korake nadaljnjega dela in si ogledali predvideno lokacijo gradnje. Zaključek te faze pričakujemo septembra, ko bomo organizirali javno predstavitev predlaganih

rešitev. O terminu bo javnost pravočasno obveščena.

Občina bo v prihodnje tesno sodelovala z vodstvom Doma starejših občanov Grosuplje, pristojnim ministrstvom in vsemi strokovnimi partnerji. Le z dobrim sodelovanjem lahko pripravimo kakovostne in izvedljive rešitve ter uspešno pripeljemo projekt do začetka gradnje.

V začetku avgusta smo objavili javno naročilo za dograditev zdravstvenega doma, ureditev njegove okolice s parkirišči in energetske sanacije objekta. V istem postopku bo izvedena še rekonstrukcija fasade osnovne šole, saj na prejšnjem razpisu za ta del ni bilo prejetih ponudb.

Na podlagi odločbe inšpekcije smo obnovili vodohran v Vrhniki, ki bo po izvedeni sanaciji še dolga leta zagotavljal ustrezne pogoje za varno shranjevanje pitne vode.

Nadgradnja centralne čistilne naprave Stari trg uspešno napreduje. Projekt je prešel v naslednjo pomembno fazo, to je gradnjo zadrževalnega bazena.

Nadaljujemo pripravo projektov za izboljšanje prometne infrastrukture. Skupaj z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo in projektanti usklajujemo načrte za izgradnjo pločnika v Pudobu, od začetka naselja do mostu, ter pločnika med Iga vasjo in Podgoro. Slednji bo izveden skupaj z rekonstrukcijo regionalne ceste, izgradnjo kanalizacije in obnovo vodovoda na odseku Podgora–Vrh.

Veliko pozornosti namenjamo usklajevanju projektov na državni

• Gradnja čistilne naprave

• Obnova vodovoda pri OŠ Stari trg

ravni. Skupaj z direktorjem občinske uprave g. Sterletom sva se sestala s predstavniki Direktorata za vode, kjer sva ponovno predstavila stališča občine glede priprave nove vodovarstvene uredbe. Naš cilj ostaja jasen – zaščita vodnih virov mora biti usklajena z razvojnimi potrebami občine ter ne sme po nepotrebnem omejevati življenja in razvoja lokalne skupnosti.

Jeseni pričakujem srečanje na Ministrstvu za demografijo, družino in socialne zadeve, kjer želimo z novim vodstvom potrditi nadaljnje korake za uresničitev projekta doma starejših občanov.

Verjamem, da ste poletne dni izkoristili za oddih in si nabrali novih moči. Sam bom nekaj prostih dni izkoristil šele septembra, ko bodo temperature, upam, nekoliko prijaznejše za aktivnejše preživljanje prostega časa.

Za konec bi se rad dotaknil še teme, o kateri me v zadnjih mesecih sprašujete številne občanke in občani. Vprašanje je preprosto – ali bom na prihodnjih lokalnih volitvah ponovno kandidiral za župana.

Pretekla tri leta in pol so bila zahtevna, polna odgovornosti, pomembnih odločitev, novih izkušenj in številnih izzivov. Ves čas sem si prizadeval uresničevati obljube, ki sem jih dal pred volitvami leta 2022, ter skupaj

• Ogled predvidene lokacije za DSO s predstavniki Fakultete za arhitekturo

s sodelavci, občinskim svetom in številnimi posamezniki ustvarjati pogoje za kakovosten razvoj naše občine. Za uspešno izvedbo številnih projektov je bila ključna prav podpora občinskega sveta, za kar se članicam in članom iskreno zahvaljujem.

Vaša podpora, spoštovane občanke in občani, številne spodbudne besede in priznanja, da občina napreduje ter da se projekti uspešno uresničujejo, so mi dali dodatno motivacijo in potrditev, da smo na pravi poti. Zato sem sprejel odločitev, da bom na lokalnih volitvah leta 2026 ponovno kandidiral za župana občine Loška dolina.

Pred nami je še veliko dela. Verjamem pa, da lahko skupaj nadaljujemo načrtano pot razvoja ter ustvarjamo

• Predvideno območje urejanja za DSO

občino, v kateri bodo rade živele tudi prihodnje generacije.

**Vaš župan,
Matjaž Antončič**

**»Drevo sadimo
za prihodnje rodove.«**

— slovenski pregovor

Slovenija je bogata z vodami, vendar čiste reke, urejeni potoki in varni bregovi niso samoumevni. Da bi preprečili poplave, ohranili naravo in zagotovili varno okolje, Zakon o vodah natančno določa, kdo mora skrbeti za vodna in priobalna zemljišča. Dolžnosti so razdeljene med državo, občine, lastnike zemljišč in imetnike vodnih pravic.

V nadaljevanju si pogledjmo, kakšne so naloge posameznih akterjev:

1. Vodotoki v Loški dolini

Med vode drugega reda uvrščamo vse manjše reke, potoke, hudournike, jarke in občasne vodotoke. Naša dva potoka Mali in Veliki Obrh ter vsi ostali manjši vodotoki se uvrščajo med vode drugega reda, za katere velja priobalni pas, ki znaša 5 metrov od meje brega.

2. Glavna vloga države: obvezna javna služba

Za vzdrževanje voda, večje infrastrukturne sanacije in objekte za protipoplavno zaščito vedno skrbi država prek obvezne javne službe. Država prek izbranih koncesionarjev in Direkcije za vode neposredno financira in organizira redno vzdrževanje vodotokov.

Država mora poskrbeti za ključna vzdrževalna dela:

- utrjevanje bregov in dna: skrb za to, da reke in potoke ne spodkopavajo terena in da se morska obala ne ruši;
- pretočnost strug: odstranjevanje prekomernega peska, mulja in naplavin, ki bi ob močnem deževju lahko povzročili poplave;
- košnja in čiščenje zarasti: odstranjevanje divjega grmičevja in drevja ob bregovih, ki ovira pretok vode;
- čiščenje smeti in gladine: odstranjevanje plavajočega lesa, odvrženih odpadkov in čiščenje vodne gladine.

Poleg tega skrbi še za:

- varstvo pred škodljivim delovanjem voda (določanje poplavnih območij, gradnja zadrževalnikov, izvajanje izrednih ukrepov),
- upravno prostorsko načrtovanje (izdaja vodna soglasja, pripravlja načrte upravljanja voda, določa pogoje rabe),
- podeljuje vodne pravice in izvaja nadzor.

3. Vloga občine: kam gredo smeti in kdo ureja parke?

Lokalna skupnost oz. občina nima pristojnosti pri opravljanju nalog v okviru obvezne javne službe, temveč nastopi šele v fazi prevzema pobranega vejevja, odpadkov in drugih naplavljenih predmetov. Lokalno komunalno podjetje mora zbrane odpadke prevzeti in jih ustrezno odložiti. Stroške tega prevzema krije ministrstvo.

V kolikor ima občina ob vodotokih urejene javne površine (zelenice, parki, rekreacijske poti), mora za čiščenje smeti in odpadkov na teh območjih poskrbeti občina sama. Enako velja za priobalna zemljišča, ki so v zasebni lasti.

4. Dolžnosti lastnikov zemljišč ob manjših potokih (vode 2. reda)

Če ste lastnik zemljišča, ki meji na manjši vodotok (2. reda), preide del odgovornosti na same lastnike zemljišč, ki morajo sami poskrbeti za:

- redno košnjo in odstranjevanje prekomernega grmičevja na bregu ter preprečevanje zarasti,
- čiščenje vej, smeti in drugih odpadkov z vašega dela brega.

Pomembno je tudi poudariti, da lastniki na teh zemljiščih ne smejo odlagati nikakršnih materialov (npr. kosovnega odpadka, gradbenega materiala ali pokošene trave).

5. Dolžnosti imetnikov vodnih pravic

Podjetja ali posamezniki, ki imajo pridobljene posebne vodne pravice za rabo vode (npr. hidroelektrarne, ribogojnice ali mlinci ...), nosijo polno odgovornost za območje, kjer vodo izkoriščajo. Sami morajo kositi bregove, vzdrževati jezove, čistiti zarast ter odstranjevati smeti in plavajoči les. Stroške odvoza komunalnih odpadkov krijejo sami. Če imetnik vodne pravice teh nalog ne opravi, delo namesto njega opravi državna javna služba, vendar imetniku vodne pravice za to izstavi račun.

6. Poplavna varnost v Loški dolini

S strani pristojnih na Direkciji Republike Slovenije za vode (DRSV) smo že večkrat prejeli ustno pojasnilo, da struga in bregovi Malega ter Velikega Obrha ne predstavljajo ključnega dejavnika poplavne ogroženosti Loške doline. Za oba vodotoka je značilno, da se ob visokih vodah postopoma razlijeta po naravnih poplavnih površinah, tako poplavljanje poteka počasi in praviloma ni posledica hudourniškega delovanja.

Poplave so predvsem posledica kraškega vodnega režima, pri katerem se voda zadržuje in razliva po dolini, hitrost odtekanja pa je odvisna od pretočnosti kraških ponorov.

Z vidika poplavne varnosti je ključna Golobina, ki predstavlja glavni odtok voda iz Loške doline. Njena pretočnost je odločilnega pomena za učinkovito odvajanje visokih voda. Redno vzdrževanje, odstranjevanje ovir in zagotavljanje pretočnosti Golobine je v pristojnosti države oziroma Direkcije Republike Slovenije za vode (DRSV).

Zato je za dolgoročno izboljšanje poplavne varnosti v Loški dolini bistveno zagotavljati pretočnost Golobine, medtem ko urejanje struge in bregov Malega ter Velikega Obrha po pojasnilih pristojnih na DRSV ni ukrep, ki bi bistveno vplival na zmanjšanje poplavne ogroženosti.

Skupaj za čiste in varne vodotoke

Voda povezuje vse nas. Čeprav so zakonska pravila jasno razdeljena med državo, občine in posameznike, je skrb za naše vodotoke predvsem skupno prizadevanje. Z ustreznim ravnanjem ob bregovih, rednim vzdrževanjem manjših potokov in spoštovanjem naravnega prostora ob vodi ne varujemo le svoje lastnine pred poplavami, temveč ohranjamo čisto, varno in privlačno okolje za nas in prihodnje rodove. Narava nam bo hvaležna.

Občina Loška dolina

BESEDILO

Danica Zrim,
Občina Loška dolina

BRONASTI GRBI OBČINE LOŠKA DOLINA ZA ODLIČNE OSNOVNOŠOLCE

Zaključek osnovnošolskega izobraževanja je pomemben mejnik v življenju mladih. Še posebej slovesen pa je za učence, ki so vseh devet let šolanja izkazovali izjemno prizadevnost, odgovornost in vztrajnost ter dosegali nadpovprečen učni uspeh.

Ob tej priložnosti je župan Občine Loška dolina učencem, ki so v vseh devetih letih osnovne šole dosegali nadpovprečne učne rezultate, podelil bronasti grb Občine Loška dolina. Priznanje predstavlja izraz spoštovanja do njihovega dela, znanja in vztrajnosti ter hkrati priznanje staršem, učiteljem in vsem, ki so jih na tej poti podpirali.

Bronasti grb Občine Loška dolina so letos prejeli:

Nika Gutnik, Matevž Kobal, Urh Anton Mlakar, Urban Seljak, Martin Baraga, Matevž Levec, Sofija Predovič in Julija Suhadolnik.

Prejemniki priznanja so s svojim odnosom do dela in učenja dokazali, da uspeh ni naključje, temveč rezultat vztrajnosti, odgovornosti in predanosti. Njihov dosežek je še posebej pomemben, ker odraža neprekinjeno odličnost skozi celotno obdobje osnovnošolskega izobraževanja.

V občini Loška dolina smo ponosni na mlade, ki s svojim znanjem, delavnostjo in zgledom bogatijo našo skupnost. Verjamemo, da bodo pridobljeno znanje in vrednote uspešno prenašali tudi v nadaljnje šolanje in življenje.

Vsem prejemnicam in prejemnikom bronastega grba iskreno čestitamo ter jim želimo veliko uspeha na nadaljnji izobraževalni poti in poguma pri uresničevanju svojih ciljev.

»Odličnjaki«, naj vas skozi življenje spremljajo naslednje misli:

»Naj vas odličnost ne vodi le do visokih ocen, temveč tudi do plemenitih dejanj. Ohranite radovednost, pogum za nove izzive in spoštovanje do ljudi okoli sebe. Znanje je dragoceno, a največjo vrednost dobi takrat, ko ga uporabljamo za dobro.«

BESEDILO

Danica Zrim,
Občina Loška dolina

NOVO ELEKTRIČNO VOZILO ZA IZVAJANJE BREZPLAČNIH PREVOZOV PROSTOFER V OBČINI LOŠKA DOLINA

Občina Loška dolina že od junija 2020 uspešno izvaja projekt brezplačnih prevozov za starejše občane Prostofer, ki pomembno prispeva k večji mobilnosti, samostojnosti in kakovosti življenja starejših prebivalcev naše občine.

Storitev je med občani dobro sprejeta, kar potrjuje tudi število opravljenih prevozov. V letu 2020 je bilo opravljenih 50 prevozov, v letu 2021 že 204, leta 2022 kar 237, leta 2023 236, leta 2024 232, v letu 2025 pa 177 prevozov. Številke kažejo, da je potreba po takšni obliki pomoči še vedno velika, saj številnim starejšim omogoča dostop do zdravstvenih storitev.

Do sedaj je občina za izvajanje prevozov uporabljala vozilo v poslovnem najemu (skupaj opravljenih okrog 140.000 km). S sprejemom proračuna za leto 2026 pa je zagotovila sredstva za nakup novega vozila, namenjenega izvajanju storitve Prostofer. Občina je tako kupila novo električno vozilo Kia Niro EV, ki bo še izboljšalo kakovost in varnost prevozov.

Novo vozilo je posebej primerno za prevoz starejših oseb. Zaradi višjega položaja sedenja omogoča lažje vstopanje in izstopanje, notranjost je prostornejša, vožnja pa udobnejša. Vozilo je opremljeno tudi s sodobnimi asistentnimi sistemi za pomoč vozniku, ki prispevajo k večji varnosti vseh udeležencev v prometu.

Cena vozila je znašala približno 32.000,00 evrov. Del investicije bo občini povrnjen prek subvencije Eko sklada v višini 7.200,00 evrov. Nakup električnega vozila predstavlja tudi korak k bolj trajnostni mobilnosti, saj vozilo ne proizvaja neposrednih emisij in je okolju prijaznejša izbira.

Spoštovani!

V času, ko nas kritike in negodovanje obdajajo iz vseh strani, je prav, da kaj tudi pohvalimo.

Rada bi se javno zahvalila občini Loška dolina, ki podpira projekt PROSTOFER. Uporabniki, ki to koristimo, vemo koliko nam to pomeni.

Posebna zahvala pa velja tudi srčnim voznikom, ki svoj prosti čas namenjajo plemenitim dejanjem in nas varno pripeljejo na cilj.

Hvala in vse dobro.

Duša Bavec

Duša Bavec

Konec junija so novo vozilo uradno prevzeli vozniki prostovoljci, ki s svojim časom, dobro voljo in srčnostjo omogočajo izvajanje storitve Prostofer v naši občini. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem prostovoljcem: Srečku Vidmarju, Borisu Žagarju, Vanji Palčič, Marjanu Ravšlju, Branku Plosu in Rajku Kraševcu. Njihova nesebična pomoč, odgovornost in pripravljenost pomagati predstavljajo zgled skrbi za sočloveka ter krepijo občutek povezanosti med občani.

Prostovoljstvo je ena od najlepših oblik medčloveške solidarnosti. Starejšim občanom omogoča, da tudi v poznejših letih ostanejo aktivni, vključeni v družbeno življenje in povezani z okoljem. Za mnoge uporabnike Prostoferja prevoz ne pomeni zgolj poti do zdravnika, temveč tudi občutek varnosti in pripadnosti skupnosti. Prav zato imajo prostovoljci pri izvajanju te storitve izjemno pomembno vlogo.

Občina Loška dolina bo tudi v prihodnje podpirala aktivnosti, ki prispevajo k boljšemu življenju starejših občanov, ter spodbujala medgeneracijsko sodelovanje, solidarnost in prostovoljstvo. Novo vozilo bo tako še naprej služilo svojemu osnovnemu namenu – pomagati ljudem.

Pogoji in obseg objave v glasilu Obrh kandidatov in njihovih programov za lokalne volitve 2026

V skladu s 6. členom Zakona o volilni kampanji (Uradni list RS, št. 41/07, 103/07 – ZPolS-D, 11/11, 28/11 – odl. US in 98/13) je uredniški odbor Javnega glasila Obrh dne 6. 8. 2026 določil pravila za objavo list, kandidatov in njihovih programov lokalnih volitev za občinski svet in župana, ki bodo 15. novembra 2026.

ČAS OBJAVE:

Pod spodaj navedenimi pogoji bo prostor za objavo kandidatov in njihovih programov namenjen v Obrhu št. 5.

POGOJI OBJAVE:

Za vsakega kandidata za župana in njegov program bo namenjena polovica strani v glasilu.

• Lastovičar
FOTO: NIVES PIŠEK

Prostor za liste kandidatov za občinski svet:

Za Liste kandidatov za občinski svet, ki bodo imele na svojem seznamu enega kandidata, bo na razpolago 1/4 strani. Za 2 oz. 3 kandidate bo na razpolago 1/2 strani.

Listam kandidatov za občinski svet, ki bodo imele na svojem seznamu 4, 5 ali 7, kandidatov bo namenjena 1 cela stran. (velja kot za velikost oglasov-objavljeno na spletni strani občine)

Za vse kandidate, liste in njihove programe ne glede na trenutno zastopanost v občinskem svetu veljajo enaki pogoji. Navedeni obsegi strani vključujejo tekstovno, slikovno in grafično predstavitev.

Vrstni red objave posameznih kandidatov za župane in vrstni red posameznih list in njihovih programov bo določen z žrebom.

Objavljeni bodo samo ŽE OBLIKOVANI OGLASI.

Predlagatelji morajo tekstovno in slikovno gradivo za objavo predložiti v elektronski obliki (na USB ključku) vse v zaprti kuverti na naslov uredništva glasila Obrh, ki je objavljen v kolo fonu glasila in s pripisom »Za lokalne volitve v 2026«.

Zadnji rok za oddajo je 13. 10. 2026.

Gradiva, ki ne bo posredovano v obliki kot je predpisano in gradiva, ki bo posredovano po navedenem datumu ne bomo upoštevali.

uredniški odbor

Armida Bavec
• FOTO: OSEBNI ARHIV

Mag. *Armida Bavec*,
podžupanja in članica občinskega sveta

Pod lupo računskega sodišča (JP Komunala Cerknica d.o.o. za leto 2024)

V četrtek, 9. julija, sem v e-nabiralnik prejela novice Računskega sodišča. In glej ga zlomka, bilo je 46-stransko revizijsko poročilo Pravilnosti dela poslovanja JP Komunala Cerknica v letu 2024, ko je bil vseh 12 mesecev (sedaj že bivši) direktor komunale g. Nelec. Seveda me je zanimalo, kaj so revidirali (Računsko sodišče za revizijo izbire samo nekaj segmentov) in kakšne so njihove ugotovitve. Priznam, da je moje zanimanje ob prebiranju tega suhoparnega dokumenta kar precej naraslo, ko sem ugotovila, da je bilo veliko njihovih ugotovitev primerljivih, če ne že identičnih, mojim vprašanjem in ugotovitvam, ki sem jih ob potrjevanju elaboratov in cen na OS zastavljala direktorju in zaprosila za dodatne informacije. Povzetek revizijskega poročila, ki ga je pripravilo Računsko sodišče, je naslednji:

»Pomembnejše nepravilnosti so bile ugotovljene na področju izvajanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo – elaborata sta bila pripravljena nepopolno, pitna voda za tehnološke namene se ni zagotavljala kot posebna storitev, pri tem je bila ustvarjena negativna razlika med prihodki in odhodki; posebne storitve so se izvajale brez soglasja, prihodki posebnih storitev niso bili upoštevani pri znižanju lastne cene javne službe in stroški niso bili evidentirani ločeno; v ceno javne službe so bili vključeni neupravičeni stroški; pri amortizaciji ni bila upoštevana predpisana življenjska doba; omrežnina je bila izračunana napačno; na področju nabave blaga, materiala, storitev in osnovnih sredstev (izogibanje uporabi enega izmed postopkov javnega naročanja, ni bil izveden nov postopek javnega naročila, omejitev konkurence med ponudniki, ni bilo upoštevano načelo transparentnosti, ni bil zagotovljen enak dostop do postopka javnega naročanja vsem gospodarskim subjektom, v sklepih o začetku postopa javnega naročanja ni bil naveden obseg zagotovljenih sredstev, ni bil objavljen podatek o ocenjeni vrednosti javnega naročila, v meničnih izjavah ni bil opredeljen znesek zavarovanja, ni bila pridobljena celotna tehnična dokumentacija vozila, plačevanje opravljenih storitev brez popolne dokumentacije o opravljenih storitvah); na področju določitve prejemkov direktorja (skupščina ni sprejela meril uspešnosti za določitev spremenljivega prejemka direktorja in ni določila pravil za določitev drugih pravic direktorja, bonitete niso bile obračunane pravilno in pravočasno, niso bile objavljene javno dostopne informacije javnega značaja v zvezi z direktorjem in člani organov) in na področju zadolževanja (ni bilo pridobljeno soglasje občinskih svetov za zadolževanje).«

Uredba ureja posebne storitve, med katere sodijo storitve, ki jih izvajalec opravlja in pri tem uporablja javno infrastrukturo ter niso obvezne storitve gospodarskih javnih služb (GJS).

Za te komunala ni zagotovila ločenega računovodskega spremljanja stroškov, kar je v neskladju z Uredbo o oblikovanju cen GJS. Neskladnosti so bile ugotovljene tudi v zvezi z evidenčnimi javnimi naročili, a je za pojasnjevanje le-tega na tem mestu premalo prostora. Komunala je tudi v najmanj petih primerih začela postopke oddaje javnih naročil z izdajo sklepov o začetku postopka in v njih navedla le, da so sredstva za plačilo obveznosti, ki izhajajo iz javnega naročila, zagotovljena iz lastnih sredstev, ni pa navedla obsega sredstev. Zaradi navedene JP Komunala Cerknica ni moglo preveriti, ali so bile prispele ponudbe izbranih izvajalcev v skupni vrednosti 1.782.965 EUR brez DDV dopustne ali ne.

V letu 2024 je na portalu javnih naročil objavila 13 naročil male vrednosti in na njihovi podlagi sklenila pogodbe v vrednosti 1.640.783 EUR brez DDV. Ker naročene storitve/dobave niso bile v celoti izvedene v letu 2024, je JP Komunala Cerknica v poslovnih knjigah za leto 2024 evidentirala le javna naročila v vrednosti 736.322 EUR brez DDV. Veliko je še ugotovitev, ki se nanašajo na neusklajenosti s predpisi na področju javnega naročanja. Izstopa področje dobave naftnih derivatov. Izbrani dobavitelj je komunalni za dobave naftnih derivatov v letu 2024 izstavil račune v skupni vrednosti 208.203 EUR brez DDV, kar je za 48.243 EUR oziroma 30,2 % več, kot je bila določena okvirna pogodbeni vrednost dobav. JP Komunala Cerknica bi morala zaradi povečane vrednosti dobav, ki so presegale 30 % vrednosti prvotne pogodbe, po Zakonu o javnem naročanju izvesti nov postopek, pa tega ni storila.

Zanimivo je tudi, da je komunala med stroške za določitev cene opravljanja GJS oskrbe s pitno vodo vključila tudi del skupnih stroškov, med katerimi so bili stroški reprezentance, donacije, stroški, povezani s komunalnimi igrami, ter drugi stroški v skupnem znesku 10.370 EUR. Komunala je tako v ceno storitve GJS oskrbe s pitno vodo vključila stroške reprezentance (na kar sem mimogrede tudi opozorila na seji OS) in donacije, ki niso upravičen kalkulativen element cene storitve javne službe.

Moja vprašanja na sejah OS so bila namenjena tudi višini prejemkov direktorja in ostalim pripadajočim prejemkom, ki tudi bremenijo ceno komunalnih storitev, ki jih plačujemo. V poročilu Računskega sodišča vidimo to »skrivnost« javno objavljeno na svetovnem spletu.

V pogodbi o zaposlitvi je bilo določeno, da direktorju poleg osnovnega plačila in spremenljivega prejema pripadajo tudi druge pravice iz delovnega razmerja, in sicer letni preventivni zdravniški pregled, pravica do uporabe službenega vozila v času in za namen opravljanja službenih obveznosti ter kilometrina za uporabo lastnega vozila za službene namene. Poleg tega je JP Komunala Cerknica v letu 2024 sklenila zavarovalno pogodbo za zavarovanje odgovornosti vodilnih delavcev, s sklenitvijo pogodbe o uporabi službenega vozila pa je bilo direktorju dodeljeno službeno vozilo, ki ga je lahko uporabljal tudi v zasebne namene.

Predsednik skupščine je 29. 9. 2023 z direktorjem sklenil pogodbo o uporabi službenega vozila, ki ga je direktor lahko uporabljal tudi v zasebne namene. JP Komunala Cerknica je direktorju v letu 2024 obračunala boniteto v znesku 2.198 EUR za uporabo službenega vozila, pri čemer je JP Komunala Cerknica pri izračunu bonitete upoštevala, da delodajalec zagotavlja gorivo za zasebno uporabo vozila, direktor pa mesečno prevozi manj kot 500 km v zasebne namene.

JP Komunala Cerknica bi morala obračunati boniteto v znesku 4.396 EUR, vendar je direktorju obračunala prenizko boniteto.

Skupščina je 28. 3. 2024 sprejela sklep, da se direktorju za leto 2023 odobri izplačilo spremenljivega prejema v višini 10 % izplačane plače. Prejemki direktorja v letu 2024 so znašali 79.688 EUR, in sicer bruto plača 74.791 EUR, bonitete 2.198 EUR, regres za letni dopust 2.050 EUR in sorazmerni del spremenljivega prejema za leto 2023 v višini 649 EUR.

Da ne bo pomote, plače in drugih prejemkov si direktor ni določil sam, ampak mu jih je določila Skupščina javnega podjetja, ki pa ni, kot ugotavlja Računsko sodišče, sprejela vnaprej določenih in merljivih meril uspešnosti.

Kogar zanimajo podrobnosti, lahko celotno poročilo najde na spletnih straneh Računskega sodišča. Ostalim pa tale prispevek podaja grob oris ugotovitev oz. nepravilnosti, ki sem jih, vsaj nekaj, tudi sama zaznavala in nanje opozarjala, saj so imele vpliv tudi na višino naših položnic. Računsko sodišče je poslovanju Javnega podjetja Komunala Cerknica d.o.o. Cerknica za leto 2024 izreklo negativno mnenje.

Pa še to. Vsem, ki so razpredali, kako sem jaz »kriva«, da je bil direktor razrešen, ker sem postavljala neprijetna vprašanja, saj ne razumem »podjetništva«, pa priporočam, da končno podrobno preučijo omenjeno poročilo Računskega sodišča (in kaj je sploh izvajanje GJS). Mogoče potem končno uvidijo, da so bila moja vprašanja več kot upravičena in da mi je osebno, konec koncev, čisto vseeno, ali je direktor podjetja Janez, Peter ali Franc, če je poslovanje javnega podjetja takšno, kot mora biti, in neupravičeno ne obremenjuje položnic za komunalne storitve, ki jih plačujemo občani. Saj je skrb za dobrobit občanov edina naloga člana občinskega sveta, kajne?

Edo Šega – Edo z Žage
KLIC VPIJOČEGA "V DOLINI"
reševanje našega Obrha

OBRH MOJ
NESREČNI POTOK
NIČEGAR DANES
TI BIL SI NAŠ OTROK

NEKOČ BISER
DOLINE NAŠE
REČICA ZALA
KI SE NEBU JE SMEJALA

JEZ V ŽAGI
ČISTA VODA
V PUDABU
PA RAKI

OTROCI SO HODILI
V BAZEN POD MOSTOM
ČOFOTALI
IN SE NA GLAS SMEJALI

JEZOVI
NJIH DVANAJST
VODA ŽAGE JE GONILA
MLINI MOKO MLELI

VSAKA VAS
NAPAJALIŠČE JE IMELA
DA KRAVCE, KONJI
ŽEJNI NISO BILI

MOSTOVI
VAŠČANOV ZBIRALIŠČA
SIMBOL DRUŽENJA
SO BILI

BREGOVI
OČIŠČENI GRMOVJA
TOLMUNČKI
POSTRVI SKRIVALIŠČA

KMET IMEL JE NJIVE
DOLG CESARJU
ODDELAL JE
S ČIŠČENJEM OBALE
DNO JEZU V ŽAGI
REDNO ČISTILI SO MULJA
GLOBINA METRA TREH
POGANJALA JE MLINE

OBRH
DOLINE NAŠE AMAZONKA
VODNI VIR ŽIVLJENJA
OD IZVIRA DO OBRONKA

VODA BILA JE
ČISTA KOT BISER GORSKI
PILI SO JO VSI
ŽIVALI IN LJUDJE

OTROCI
SPLAVE SO SI NAREDILI
UŽIVALI IN
PO REČICI RADI SE VOZILI

NA IZVIRU
PRI STARI ŽAGI
CELO HLODE
SO SPLAVILI

V STRUGI
POSTRVI DOMORODNE
TA LAČNE
SO RAZVESELJEVALE

ČUDOVIT JE BIL POGLED
PTICE POD OBLAKI
NA POTOK V DOLINI
NOBEN MU NI BIL ENAKI

OB BREGU
V KORENINI VRBE
ODPRTINA
IN POGLED V GLOBINO

SPODAJ PA
SKRIVAJO SE RIBE
Z JEKLENO ZANKO
SMO JIH LOVILI

POGLED Z RACNE GORE
V VEČERNEM SIJU
NAŠ POTOK
NUDIL JE ODSEVE NORE
KOT OGRICA
V ZAHODU SONCA
TAM ZA JAVORNIKI
SIJALA REČICA JE ZALA

DANES POTOK JOČE
SOLZE VEDNO BOLJ SO SUHE
"NIHČE VEČ ME NOČE
POLN SEM ALG IN MULJA"

POČASI A SIGURNO
V KRAŠKI SVET
OBRH NAŠ SE VTAPLJA
KMALU GA BO SAMO ŠE KAPLJA

BOMO SE VPRAŠALI
KAJ NEBI MOGLI
GA ČUVATI PROPADA
GA ZAVAROVATI NISMO ZNALI?

PO TOČI
PREPOZNO BO ZVONITI
POD ZEMLJO
NAM UŠEL BO POTOK ZVITI

SOLZE
NAS VSEH V DOLINI
NE BODO NAPOLNILE STRUGO
A KJE NAŠLI BOMO DRUGO

TO PIŠEM
DA ZAVEST BI VZBUDIL
ODGOVRNIM IN MAM VSEM,
NA GLAS KRIČIM, POVEM

REŠIMO VPIJOČEGA V PUŠČAVI
IN KER NISMO BILI TA PRAVI
NE DOVOLIMO NARAVI
DA NAS KAZNUJE

ZAVIHAJM O ROKAVE
PRIPRAVIMO REŠITEV PRAVO
OPOZORIMO NA PROBLEM EVROPO
DA REŠIMO NARAVO

ZA REŠEVANJE OBRHA
PROJEKTE ZAGOTOVIMO
NE ČAKAJMO DA KDO DRUG
BO REŠEVAL DOLINO
ZA POREČJE LJUBLJANICE
NA EU BILA SO SREDSTVA
IN TO NE MALO
A KAJ KO SMO MI ZASPALI

SEDAJ PROJEKT
NAJ SE NADALJUJE
IN LJUBLJANICE POREČJE
SE DO KRAJA UREDI

KDOR SE BESEDE
IN AKCIJE BOJI
KRUHA STRADA
PREGOVOR NAS UČI.

Šmarje pri Jelšah, 16. 6. 2026 – V Kulturnem domu Šmarje pri Jelšah se je včeraj zvečer sklenilo še eno navdihujoče poglavje Tednov vseživljenjskega učenja. Na zaključnem dogodku Lahko si navdih! je Andragoški center Slovenije razglasil NAJZgodbo vseživljenjskega učenja 2026, ki je med letošnjimi kandidati najbolj nagovorila javnost. Skupaj je bilo oddanih 10.000 glasov, največ pa jih je prejel Mario Žnidaršič iz notranjsko-kraške regije. Ljubiteljski fotograf, lokalni poročevalec in kronist Loške doline, ki dokazuje, da za učenje nikoli ni prepozno.

Večer je bil posvečen vsem letošnjim prejemnikom Priznanj ACS – dvanaštim različnim življenjskim potem, ki vsaka po svoje dokazujejo, da učenje odpira vrata, vrača samozavest, povezuje ljudi in spreminja skupnosti.

Slovesnost sta povezovala novinarka Maja Ratej in stand up komik Sašo Stare, večer pa sta glasbeno obogatila multiinstrumentalist Boštjan Gombač in pianist Sašo Vollmaier. V programu so sodelovali tudi Kulturno društvo Vednocvet, Društvo kmetič Ajda, Društvo vinogradnikov in kletarjev Trta Šmarje pri Jelšah, Band 6M, lajnar Vlado Nunčič, pianist Martin Belcer, kitarist Tine Pirš in vokalistka Špela Došler.

MARIO ŽNIDARŠIČ, NEPOGREŠLJIV GLASNIK LOŠKE DOLINE

Prvi fotoaparat je vzel v roke šele po 50. letu in se sam naučil digitalnih veščin. Kljub skromni formalni izobrazbi je postal nepogrešljiv glasnik Loške doline. S fotografijami in članki povezuje domačine z zdomci po svetu, dokumentira pomembne dogodke in ohranja lokalno identiteto. Njegove objave niso le poročila o dogodkih, ampak drobni zapisi skupnosti: o kulturi, prostovoljstvu, učenju, okolju, solidarnosti, praznikih in ljudeh, ki oblikujejo kraj. Njegova zgodba dokazuje, da lahko digitalno opismenjevanje tudi v zrelih letih odpira nove priložnosti in širi obzorja.

»Naziv NAJZgodba vseživljenjskega učenja mi pomeni veliko priznanje in potrditev, da lahko vsak izmed nas nekaj prispeva skupnosti. Pomembno je, da zaupamo vase, verjamemo v svoje sposobnosti ter ostajamo delavni, vztrajni in marljivi,« je ob razglasitvi povedal Mario Žnidaršič, prejemnik naziva NAJZgodba vseživljenjskega učenja 2026. Mario Žnidaršič je ob razglasitvi prejel tudi unikatno skulpturo vseživljenjskega učenja, ki jo je za projekt ustvaril francoski kipar Guillaume Froger, ki živi in ustvarja v Sloveniji.

UČENJE, KI SE SPREMENI V DAR SKUPNOSTI

V sklopu projekta Ozaveščanje za vseživljenjsko učenje in kampanje

Lahko.si Andragoški center Slovenije s Priznanji ACS predstavlja posameznike, skupine in organizacije, ki z učenjem spreminjajo sebe in okolje, v katerem živijo. Namen je pokazati, da učenje ni omejeno na šolske klopi, leta ali formalne nazive. Učenje je življenjska drža, ki človeku pomaga rasti, premagovati ovire in ustvarjati bolj povezano skupnost. Dr. Nataša Potočnik, direktorica Andragoškega centra Slovenije, je ob razglasitvi poudarila, da letošnjih dvanajst zgodb prejemnikov Priznanj ACS znova dokazuje, kako globoko lahko učenje poseže v življenje posameznika in skupnosti.

»Vsi letošnji prejemniki Priznanj ACS so nas nagovorili s pogumom, ustvarjalnostjo in predanostjo učenju. Marijeva zgodba posebej lepo pokaže, da se vseživljenjsko učenje pogosto začne z radovednostjo in željo po razumevanju sveta okrog nas. Iz osebnega zanimanja je ustvaril nekaj, kar povezuje ljudi, kraje in generacije. Svoje znanje in radovednost je spremenil v dar skupnosti. Iskreno mu čestitam za naziv NAJzgodba vseživljenjskega učenja 2026,« je povedala dr. Nataša Potočnik, direktorica Andragoškega centra Slovenije.

ŠMARJE PRI JELŠAH KOT PROSTOR NAVDIHA

Kulturni dom Šmarje pri Jelšah je gostil zaključni dogodek, ki je povezal prejemnike priznanj, podpornike vseživljenjskega učenja in goste iz vse Slovenije. Vse zbrane so nagovorili direktorica Andragoškega centra Slovenije dr. Nataša Potočnik, župan Občine Šmarje pri Jelšah Matija Čakš in slavnostna govornica Jana Turk Šulc, prejemnica Priznanja ACS 2025.

Dr. Marko Samec, direktor Knjižnice Šmarje pri Jelšah: »Počlašeni smo, da se Knjižnica Šmarje pri Jelšah piše v zgodbo navdihujočega dogodka z razglasitvijo NAJzgodbe vseživljenjskega učenja 2026. Vseživljenjsko učenje za nas ni nekaj samoumevnega, ampak je vrednota, na kateri temelji kultura naše skupnosti. Tkemo jo v vsak program, in sicer vsak dan. Gibanje Lahko.si v svojem bistvu uteleša vse, kar knjižnica je in za kar si prizadeva: prostor, kjer se ljudje srečujejo z znanjem, z zgodbami in drug z drugim.«

Slavnostna govornica Jana Turk Šulc je v svojem nagovoru poudarila, da so zgodbe letošnjih prejemnikov dokaz, da učenje ni tekmovanje, temveč pot osebnega in skupnostnega zorenja.

»Zgodbe ambasadorjev vseživljenjskega učenja me vedno znova navdihujejo. V njih prepoznavam, da učenje ni tekmovanje, temveč pot poguma, vztrajnosti, sodelovanja in osebne rasti. Učenje nas oblikuje v tem, kar smo, nas povezuje z drugimi in nas opogumlja, da prestopimo meje znanega. Prepričana sem, da lahko vsak človek s svojim znanjem, talenti in izkušnjami obogati skupnost, v kateri živi in deluje,« je povedala Jana Turk Šulc, prejemnica Priznanja ACS 2025.

Tudi vi poznate zgodbo, ki navdihuje, premika meje in spodbuja k osebni rasti? Septembra bo na spletni strani www.lahko.si odprt nov javni razpis za prijavo navdihujočih zgodb Priznanj ACS 2027 in lepo vabljeni k oddaji prijave. Več o letošnjih prejemnikih Priznanj ACS in njihovih zgodbah je na voljo na spletni strani **LAHKO.SI**.

Več informacij:

Špela Bric, Andragoški center RS,
spela.bric@acs.si,
telefon: 386 (0)1 58 42 592

Projekt vodi Andragoški center Slovenije, sofinancirata ga Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus (ESS+).

Mateja Šoštarč

Babnopoljska drobtinica

Ko hec postane resničnost

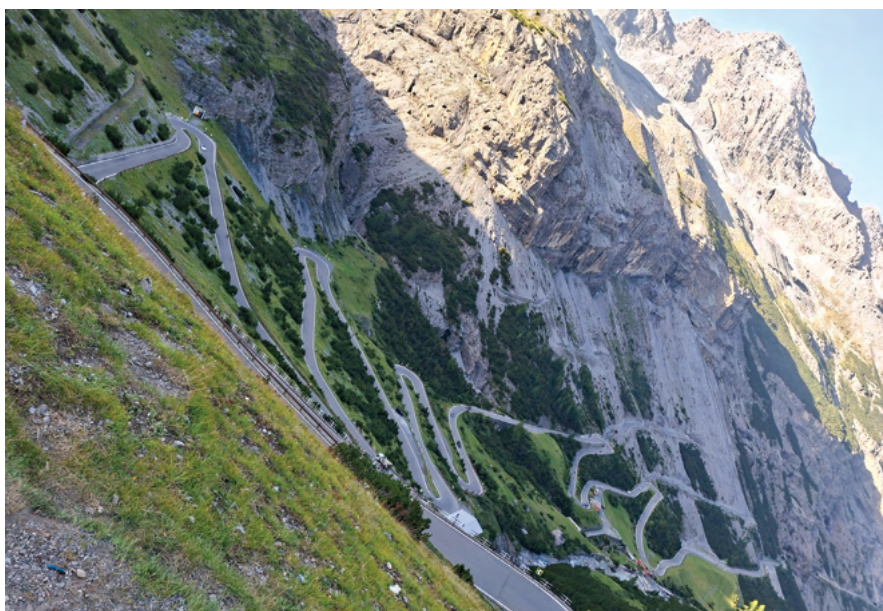
• FOTO: MATEJA ŠOŠTARIČ

Včasih se vse začne čisto nedolžno, z eno samo šalo. Natanko tako se je začela zgodba o vzponu na znameniti italijanski prelaz Stelvio.

Bilo je lansko poletje, ko se je Nataša s kolesom pripeljala v Babno Polje. Andrej jo je, bolj za hec kot zares, vprašal, če trenira za vzpon na Stelvio. Beseda je dala besedo in v šali sta se dogovorila, da gresta naslednje leto s kolesom na znameniti prelaz, pravi izziv za kolesarje in motoriste.

Nataša je dogovor vzela precej bolj zares, kot bi si Andrej morda želel. Vztrajno je trenirala, Andrej pa je verjetno nekoliko po tihem upal, da bo na dogovor pozabila. Kljub temu se je tudi sam nekajkrat odpravil na trening v klanec do Kozjega in Milanovega vrha.

Letos poleti sta besede spremenila v dejanje in začela načrtovati vzpon iz Bormia.

Pot do tja je trajala dolgih osem ur. Bila je polna dogodivščin. Takšnih, ki so bile v tistem trenutku precej stresne in so postale precej bolj zabavne, ko smo prispeli do nastanitve v olimpijskem in zimsko športnem središču.

Zvečer sta si ogledala mesto starta, ki je označen s posebno tablo, in nekaj ovinkov vzpona.

Nataša in Andrej sta se zaradi vročine, kljub temu, da leži Bormio na nadmorski višini 1220 metrov, že zgodaj zjutraj s kolesoma odpravila proti vrhu. Pred njima je bilo 42 znamenitih ovinkov, nekaj predorov in več kot 1500 višinskih metrov vzpona. Povprečni naklon ceste znaša 7,6 odstotka, najstrmejši odseki pa dosežejo kar 16,6 odstotka.

Cilj je na 2758 metrih visoko, na prelazu Stelvio.

Narava je poskrbela, da je bil vzpon nekoliko lažji. Čudoviti razgledi so se

odpirali iz ovinka v ovinek, voda, ki teče s pobočij, pogled na ledenik na vrhu, oglašanje svizcev in pašniki, kjer se pasejo krave, iz mleka pa izdelujejo znameniti sir parmezan. Vsi opravljeni kilometri pred vzponom so se obrestovali. Vzpon sta opravila brez posebnih težav, na vrh prispela zadovoljna, hvaležna za vso podporo ter ponosna na svoj dosežek.

Ob poti in na vrhu ju je bodrila spremljevalna ekipa, ki jima je podarila posebno majico, izdelano v ta namen.

Nedolžna šala je dobila svoj epilog, hkrati pa je to že začetek načrtovanja novih izzivov.

Andreja Buh, Danica Petrovič

Če moreš, človeku pomagaj, drugače pa ga pusti pri miru

Ludvik Strle bi 20. avgusta praznoval svoj stoti rojstni dan. Njegovo življenje bi lahko napolnilo nekaj romanov. Valkovega ata, kot so ga poznali v Markovcu, sva obiskali v začetku julija. Nihče ni slutil, da bo konec neusmiljeno vročega julija pod Markovim hribom obmolknil za vedno.

Za Obrh sva Ludvika obiskali v njegovi veliki hiši v Markovcu. Pričakal naju je v postelji, s toplim nasmehom in iskrivimi očmi. Najprej sva ga spraševali o njegovi

mladosti, ki jo je surovo presekala vojna. Še kot otrok, star komaj petnajst let in pol, je izkusil vse najhujše. Selili so ga od taborišča do taborišča, od ljubljanske »belgijske kasarne«, kjer so njegovega očeta izpustili, njega in brata pa zaprli najprej v italijanskem Gonarsu in potem v Trevisu. Tam so brata ločili in Ludvika poslali na prisilno delo v Ellero blizu Peruggie. Po hudi bolezni so ga poslali v Pietrafitto, kjer je ponovno srečal brata. Do kapitulacije Italije sta ostala skupaj, potem pa ju je vojna vihra ujela na podeželju, kjer sta delala pri nekem kmetu, ki ga Ludvik

nikoli ni pozabil: kljub hudemu pomanjkanju so domači nahranili tudi njiju. Toda vojne še zdaleč ni bilo konec. Z bratom sta se znašla v zaporu v Peruggi, kjer so internirance zajeli Nemci. V Spoletu so ju spet ločili. Za zmeraj. Ludvik je pristal v Dachauu, od tam pa so ga poslali na prisilno delo v taborišče Innsbruck-Reichenau. Leto po tem je bil konec vojne in iz ameriškega zbirnega taborišča je lahko odšel domov.

• Po vojni z mlajšim bratom Francem

Ko je šel Ludvik v srednjo šolo, je šla njegova hči Dragica v osnovno, in sta tekmovala, komu bo šlo bolje. Oba sta se zelo dobro odrezala.

KAKŠNO JE BIL VAŠE OTROŠTVO PRED VOJNO?

Doma smo imeli kmetijo in delati sem moral od malih nog. Z leto dni mlajšim bratom sva s konji vlačila drva iz gozda, da smo imeli doma kurjavo.

V jeseni sem končal osnovno šolo, kmalu potem pa se je začela druga svetovna vojna.

SE SPOMINJATE DNEVA, KO STE SE ZAVEDALI, DA JE VOJNA DOSEGLA TUDI VAŠO VAS?

Takrat, bilo je 20. februarja 1942, je bilo v dolini meter in pol snega. Italijani so ob petih zjutraj obkolili celo vas in nas prišli aretirat. V hlevu sem krtačil konje, brat pa je nakladal gnoj, ko so prišli in kričali: »Andiamo!«. Z očetom in bratom so nas peljali v hišo, kjer smo vzeli nekaj malenkosti, nismo se mogli niti preobleči, tako da smo odšli kar v oblačilih, v katerih smo delali v hlevu. Odpeljali so nas do žage, na mostu pri Špetnaku so čakali trije poltovornjaki, ki niso mogli naprej, saj ni bilo

spluženo. Na mostu sta že čakala Storžkova oče in sin (Kovačeva iz Loža).

Odpeljati so hoteli tudi Harašoja (Mohar iz Markovca), vendar ga niso našli. Najprej so nas peljali do Loža. Tam je bila tudi »zaščitna«, to je tako kot danes medicinska sestra, mislim, da je delala pri dr. Mejaču, tudi njo so aretirali in jo porinili v osebni avto. Naslednja postaja je bila žandarmerija v Cerknici. Zaprli so nas v prazne celice, na tleh so bile stare slamarice, niti odej nam niso dali. Brez vode in brez hrane so nas pustili do štirih, petih popoldne, potem pa znova v tovarnjake do Rakeka, kjer so nas s tovarnjaki vred naložili na vlak do Ljubljane, kamor smo prispeli okoli desetih zvečer. Mislim, da so bili zapori, kamor so nas zaprl, na Metelkovi. Takrat je bil tam zaprt samo en človek, ki so ga zajeli v partizanih. Do jutra so čisto pozabili na nas, tudi na stranišče nismo mogli.

KAJ PA SE JE DOGAJALO NASLEDNJEGA DNE?

Zjutraj smo dobili malo črne kave in nič drugega. In spustili so nas na stranišče, ki so bila takrat »na štrbunk«. Spet nam ves dan niso dali jesti. Sledila so zaslišanja. Italijani so nas zasliševali s tolmačem. Spomnim

• V restavraciji Škriban pred 3 leti

• S sodelavci

se, da je bila tolmačka ženska. Med enim od zaslišanj me je Italijan, ker e verjetno nisem prav obnašal ali nisem prav govoril, tako močno brcnil, da mi je zlomil tri rebra. Potem so bile 25. februarja v Ljubljani prve racije, Italijani so aretirali Žide in predvsem izobražence. Zapor se je začel polniti, zapirali so največ Ljubljančane, vendar nismo vedeli, kdo so. Počasi smo izvedeli, da se je eden pisal Klešnik in je prodajal vino po gostilnah, drugi pa je imel v lasti konje ... V celici nas je bilo pozneje že 12. Celice so bile tako majhne, da smo morali vsi ležati na boku in če se je hotel obrniti eden, smo se morali obrniti vsi.

STE BILI DOLGO V LJUBLJANI?

V Ljubljani smo bili nekaj tednov, sredi aprila pa so me odpeljali v Gonars, kjer sem bil osem mesecev. Potem se Ludvik namuzne, kot da bi se spomnil kakšnega šaljivega dogodka, in pove nekaj, kar ni niti najmanj zabavno. Zdaj, pri skoraj stotih letih, sem dobil odločbo o odškodnini za tisto obdobje.

OSUPLO SE SPOGLEDAVA IN LJUBEZNIVEGA SOGOVORNIKA PROSIVA, DA NAJU ŠE NAPREJ VODI

V MRAČNE ČASE, KI SO GA ZAZNAM-OVALI ZA ZMERAJ.

Iz Gonarsa so nas, navadne delavce in železničarje, prepeljali v Treviso. Mislili smo, da bomo morali kaj delati, vendar dela tam ni bilo. Preselili so nas v delovno oziroma internacijsko taborišče Pietrafitta-Tavernelle, kjer nas je bilo zelo veliko taboriščnikov. Objekt je bila nekdanja kasarna. Od tam smo šli v Ellero, kjer naj bi delali v rudniku. Tam so že za časa Avstro-Ogrske kopali lignit. Ta taborišča so bila manjša, v njih je bilo okoli dvesto taboriščnikov.

Tam sem tudi tako hudo zbolel, da sem se celo Italijanom zasmilil in so mi dali zdravilo, da sem iz telesa izločil vodo. V nasprotnem primeru bi verjetno umrl.

KAJ VAM JE BILO V VSEH TEH TABORIŠČIH NAJTEŽJE?

Lakota! Lakota! Ves čas lakota.

KAJ PA SO VAM SPLOH DALI JESTI?

Hrana je bila vedno skopo odmerjena. Že v Ljubljani, v zaporih.

PO VSEH TEH SELITVAH IZ TABORIŠČA V TABORIŠČE, IZ DRŽAVE V DRŽAVO, OD OKUPATORJA DO OKUPATORJA, NAJBRŽ NISTE IMELI OBČUTKA, KAKO DOLGO BO VOJNA ŠE TRAJALA. SE SPOMINJATE, KDAJ STE ZAPUSTILI TABORIŠČE?

Aprila leta 1945. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 sem bil tako oslavljen, da nisem mogel zbežati tako kot drugi taboriščniki. Ker me brat ni hotel pustiti samega, je ostal z menoj in približno pol leta smo obirali grozdje pri nekem kmetu. To grozdje me je rešilo, saj sem končno lahko jedel. Pa so nas tam znova zajeli Nemci in odpeljali v taborišča v Nemčijo in v Avstrijo. Domov sem se vrnil s transportnim vlakom šele 7. julija 1945.

KO STE PO TEM DOLGEM POTOVANJU DOMOV KONČNO ZAGLEDALI DOMAČO VAS, TUDI DOMA NISTE IMELI MIRNIH NOČI. ŠLI STE GASIT ŽAGARJEVO ŽAGO.

Ravno teden dni sem bil doma. Počival sem, ko sem zaslišal, da žaga gori. Vsi mladi fantje, tudi jaz, smo šli gasit. Zagorelo pa je verjetno zaradi cigarete. Tam je bil del Hercegovske brigade, ki je šla osvobajati Trst.

Fantje so prespali in seveda so tudi kadili. Tam je imel kovačijo, pa tudi živel je tam, kovač Debevc. On je opazil ogenj in ga sam hitro pogasil. A je ponoči zagorelo še enkrat in prišli so poklicat tudi mene, saj je gorelo v nedeljo dopoldne, ko je bila večina ljudi pri maši, moških pa tako ali tako ni bilo veliko.

Vedel sem, kje je črpalka, saj smo se kot otroci vedno igrali tam okoli, in sem jo dal v vodo, da smo lahko gasili. Ves čas sem »brnil« hišo, da ne bi ogenj zajel še nje, in sicer z vrhniške strani. Pomagali so še fantje iz vasi, spomnim se Petelinovega. Pozneje so prišli gasilci, s konji iz Pudoba, njihov poveljnik je bil takrat Fajdiga. Gasili so z mostu, ki je stal tam, kjer stoji tudi danes, le da je bil lesen. Je pa bil most zelo pomemben, predvsem za žago, saj so čezenj hodili delavci. Kljub vsemu trudu je žaga pogorela.

ŽALOSTNA ZGODBA. AMPAK ŠE PREDEN STE SI LAHKO ODDAHNILI OD VOJNE, SO VAS V NOVI DRŽAVI JUGOSLAVIJI ŽE AKTIVIRALI. KAJ STE POČELI?

Že na Rakeku sem vstopil v policijo, k oboroženi Narodni zaščiti. Bil sem vaški policist, z menoj je bil tudi Kovačev Ludvik. Potem sem služboval po vsej Sloveniji. Leta 1946 sem v Grosupljem prisegel in podpisal, da bom služil pri policiji šest let.

Pozneje sem šel v srednjo policijsko šolo v Tacen in bil med prvimi, ki smo se udeležili tečaja za usmerjanje prometa v Ljubljani. Učil nas je neki italijanski karabinjer iz Trsta, ki je govoril slovensko. Tečaj je potekal v Begunjah na Gorenjskem, bilo nas je okoli 80 tečajnikov.

Bil sem prvi, ki je usmerjal promet na križišču v Ljubljani, pri avtobusni postaji. Potem pa sem bil okoli 20 let upravnik zaporov v Radvljici, vse do upokojitve.

KO STE USMERJALI PROMET V LJUBLJANI, NAJBRŽ NI BILO GNEČE IN KOLON AVTOMOBILOV?

Nič avtomobilov, usmerjali smo furmane, ki so s konji razvažali premog po mestu. Glavno skladišče je bilo na železnici in od tam so vozili po hišah, saj je bil premog glavno

Ludvikova hči Dragica, ki je bila dolga leta notarka v Cerknici, je povedala, da je nekoč prišla k njej stranka z Jesenic. Gospod se je ukvarjal z »izgubljenimi ljudmi« – narkomani. V pogovoru je dejal, da so mu zdaj še zapor v Radvljici zaprli. To je bil edini zapor, kamor je poskušal spraviti ljudi, če jim je želel pomagati...

kurivo. Danes si ne morete niti predstavljati, kako je bilo takrat. No, v dolini takrat ni bilo treba usmerjati prometa, saj ni bilo avtomobilov. Bil je avtobus, nič drugega. Ko sem delal v Ilirski Bistrici, sem vozil star vojaški motor s prikolico – BMW 750. Ko sem po šestih letih dela pri milici prišel domov, sem spoznal ženo, ki je bila v gostilni pri Benčinu v Starem trgu za gospodinjsko pomočnico, in se leta 1954 poročil. Poroka je bila skromna, saj je še vedno vladala velika revščina.

ČEZ ČAS STE Z MOTORJA PRESEDLALI NA AVTO IN ZELO DOLGO VOZILI. KAKO VIDITE RAZLIKO V PROMETU OD ČASOV VAŠIH ZAČETKOV PA DO NEKAJ LET NAZAJ, KO STE ŠE ŠOFIRALI DO STAREGA TRGA?

Vozniško dovoljenje sem imel do 95. leta starosti. Razlika je ogromna. Leta 1946 ni bilo avtomobilov, jaz tudi kolesa nisem imel. Ko sem delal v Ilirski Bistrici, smo dobili prva kolesa, ki so jih delali v Beogradu, potem sem tam tudi naredil izpit za avto.

KAKO PA STE SPLOH DELALI IZPIT ZA AVTO?

Vpisal sem se v Avto-moto društvo in potem odšel na tečaj, ki so ga izvajali v Ljubljani. Obiskovali smo predavanja in dobili zelo debelo knjigo, ki nam je pomagala pri učenju. Poznati smo morali tudi motoroznanstvo. Voziti smo se naučili v službenem avtomobilu v Ilirski Bistrici. Policija je bila skoraj edina, ki je imela avto, pravzaprav je bil lastnik avta Krajevni odbor.

AVTO PA JE BIL?

Vojaška kampanjola.

• Poročna slika

• Mlada družina

**KOT NOČ IN DAN PROTI TEMU,
KAR DANES VOZIJO VAŠI VNUKI,
KI JIH IMATE KAR PET, IN TUDI PET
PRAVNUKOV.**

In imam hči Dragico, ki mi pomaga. Mislil sem, da bo drugače, da bo tu sin, ki pa je na žalost umrl.

**IN ČE NA HITRO POGLEDATE NAZAJ:
JE STO LET KRATKO ALI DOLGO?**

(Po kratkem premisleku) Dolgo. Ko sem se upokojil, sem začel graditi hišo, v kateri živim. Vrnil sem se domov, kamor sem se z družino pravzaprav ves čas vračal (iz Radovljice), vse počitnice, vse praznike smo hodili pomagat na kmetijo. Dolgo sem rad delal na vrtu.

Danes gledam televizijo, zanima me vse, vključno s politiko. O strankah pa si ne mislim nič kaj dosti. Še vedno rad tudi berem, a morajo biti črke večje, še ne dolgo nazaj sem še bral Nedeljski dnevnik. Danes mi kaj iz njega prebere hči.

**IN ŠE ZADNJE VPRAŠANJE? KAJ
NAJRAJE JESTE?**

Žgance. Koruzne, z mlekom.

• Z vnuki

Če bi morala njegovega duha opisati z enim samim stavkom, bi izbrala misel, ki jo je sam najraje poudarjal in po kateri je tudi živel: »Če moreš, človeku pomagaj, drugače pa ga pusti pri miru.«

Ta preprosta, a globoka modrost je opisovala njegovo celotno bistvo. Bil je izjemno prijazen, miren in dobronameren človek, ki je imel zelo rad ljudi. Nikoli ni iskal konfliktov, raje je izbral lepo besedo ali pa preprosto ponudil roko, ko je bil nekdo v stiski. Nikdar mu ni bilo težko narediti uslugo ali priskočiti na pomoč sorodniku ali zgolj znancu.

— *Iz poslovilnega družinskega govora Drage Intihar*

Bil je skrben starš, ko je bilo treba, odločen in zanesljiv, drugače pa obvladan, do vseh spoštljiv, potrpežljiv, tovariški in ustrežljiv. S svojo zelo skromno, skorajda asketsko naravo je ostajal vse življenje zvest vrednotam, ki jih je ponotranjil v mladosti: mir, svoboda, poštenje, pravica, enakost, delo, spoštovanje, dostojanstvo, solidarnost ... Zanje se je zavzemal do zadnjega. Tako je med pretresi in vzponi dočakal res častitljiva leta ter potomcem in skupnosti zapustil ne le rezultate svojega dela in prizadevanj, ampak tudi sporočilo o vrednotah, zaradi katerih je vredno živeti in se truditi, še posebno v sedanjem negotovem svetu.

— *Iz poslovilnega govora Milene Ožbolt na pogrebu,
1. avgusta, na pokopališču v Viševku*

Natalija Vrhunc

Obujanje Kunaverjeve dediščine na Notranjskem

PAVEL KUNAVER – ČLOVEK, KI JE ZAZNAMOVAL ODNOS DO NARAVE

Na Notranjskem ima med ljudmi, ki so s svojim delom pomembno zaznamovali odnos do narave, posebno mesto Pavel Kunaver. Bil je pedagog, raziskovalec, pisec, naravoslovec in velik poznavalec kraškega sveta. Že pred desetletji je opozarjal na pomen varovanja Cerkniskega jezera, Rakovega Škocjana in drugih naravnih vrednot, ki danes sodijo med najdragocenejše dele slovenske naravne dediščine. Da bi njegovo zapuščino ohranili in jo približali novim generacijam, so se v projekt Obujanje Kunaverjeve dediščine na Notranjskem povezali Notranjski regijski park, Muzej Cerknisko jezero – Jezerski hram, Turistično društvo Rakek in Natalija Vrhunc, s. p. Projekt se je začel izvajati maja letos, zaključil pa se bo poleti prihodnje leto.

NEOBJAVLJENI DNEVNIŠKI ZAPISI BODO ZAŽIVELI V KNJIGI

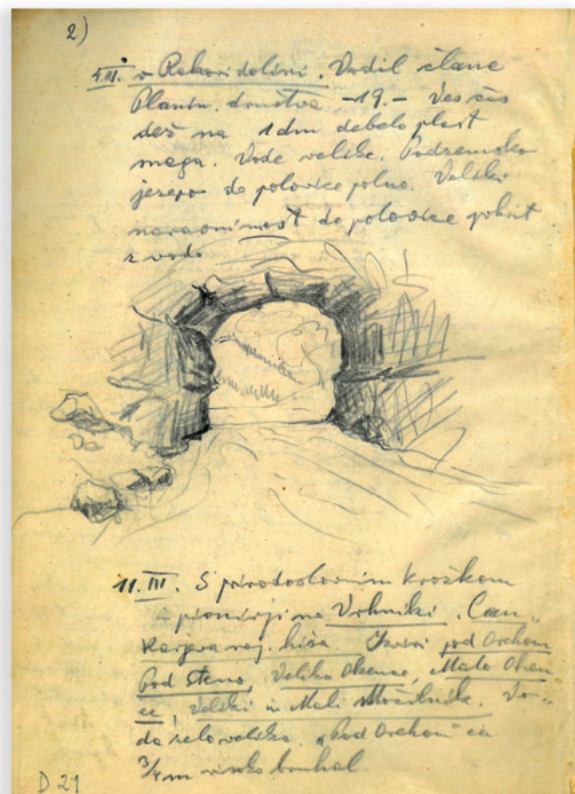
Posebno vrednost projekta predstavljajo doslej še neobjavljeni dnevniški zapisi Pavla Kunaverja, ki se hranijo pri njegovem sinu, prof. dr. Juriju Kunaverju. Gre za dragoceno gradivo, ki širši javnosti doslej še ni bilo dostopno. V okviru projekta bodo rokopisi pregledani, pretipkani in uredniško obdelani. Iz izbranih zapisov, fotografij, skic in drugih zanimivih vsebin bo nastala knjiga, ki bo pomemben dokument časa ter dragocen vir za raziskovalce, ljubitelje narave, domačine in vse, ki jih zanima zgodovina Notranjske. Knjigo bodo dodatno obogatila osebna pričevanja, ki bodo osvetlila življenje, delo in zapuščino Pavla Kunaverja.

KUNAVERJEVA POT V RAKOVEM ŠKOCJANU

Pomemben del projekta je namenjen tudi nadgradnji Kunaverjeve poti v Rakovem Škocjanu. Obiskovalci bodo na poti lahko spoznavali odlomke iz dnevniških zapisov ter zanimivosti o kraških pojavih in naravni dediščini območja. Dodatne vsebine bodo dostopne prek QR-kod na informativnih tablah, pripravljena bo nova promocijska zloženska, na spletni strani Turističnega društva Rakek pa bo zaživel posebna podstran, namenjena Kunaverjevi poti in njegovi dediščini. Kunaverjeva pot bo vključena tudi v redne programe Notranjskega regijskega parka, tematske vikende in druga organizirana doživetja. Za kakovostno predstavitev dediščine bodo izvedene tudi izobraževanja za turistične vodnike.

DIGITALNA PRENOVA RAZSTAVE V MUZEJU CERKNIŠKO JEZERO – JEZERSKI HRAM

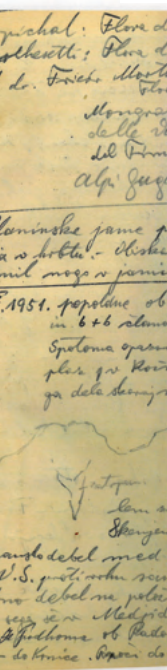
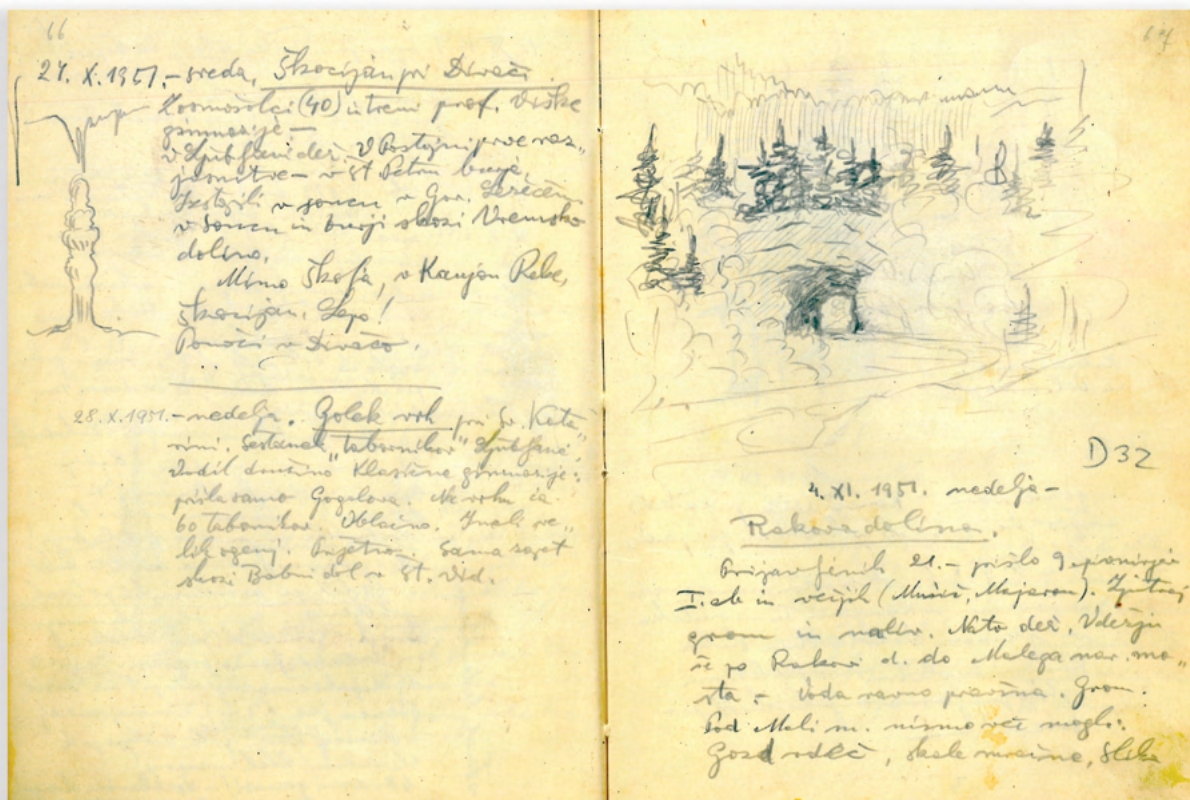
Projekt posebno pozornost namenja tudi digitalizaciji Kunaverjeve dediščine v Muzeju Cerknisko jezero na Dolenjem Jezeru. Obstoječa spominska soba bo vsebinsko in tehnološko prenovljena ter prenesena v sodobno interaktivno obliko. Obiskovalci bodo lahko prek projektorja in interaktivnega prikaza samostojno raziskovali vsebine, povezane z življenjem Pavla Kunaverja, nastankom kraških pojavov, Cerkniskim jezerom, Rakovim Škocjanom in drugimi posebnostmi Notranjske. Prenovljena razstava bo posebej zanimiva za osnovnošolske skupine, ki vsako leto obiskujejo muzej, pa tudi za druge obiskovalce, ki bodo Kunaverjevo dediščino lahko spoznavali na sodoben in doživljajski način. V okviru projekta bosta

posneta tudi dva filma z osebnim pričevanjem prof. dr. Jurija Kunaverja.

PREDSTAVITVE, RAZGLEDNICE IN PRILOŽNOSTNA ZNAMKA

Ob izidu knjige bo v Muzeju Cerknisko jezero – Jezerski hram organiziran osrednji dogodek s predstavitevjo dnevniških zapisov in

odprtjem prenovljene razstave. Predstavitve knjige bodo potekale tudi v knjižnicah vseh treh občin območja LAS Notranjska, vsebina pa bo predstavljena tudi na tradicionalnem pohodu po Kunaverjevi poti. V okviru projekta bodo pripravljene tudi spominske razglednice in priložnostna znamka, ki bosta dodatno prispevali k prepoznavnosti Kunaverjeve dediščine.

DEDIŠČINA, KI OSTAJA AKTUALNA

Projekt Obujanje Kunaverjeve dediščine na Notranjskem ni le poklon pomembnemu človeku, temveč tudi opomnik, kako pomembni so znanje, spoštovanje narave in odgovoren odnos do okolja. Kunaverjeva prizadevanja so pred desetletji pomembno prispevala k razvoju naravovarstvene misli na Notranjskem in k ohranjanju območij, ki danes predstavljajo jedro Notranjskega regijskega parka.

Projekt se izvaja v okviru Lokalne akcijske skupine LAS Notranjska, ki povezuje občine Cerknica, Bloke in Loška dolina, sofinancirata pa ga Republika Slovenija in Evropski sklad za regionalni razvoj.

• PARTNERJI:
NATALIJA VRHUNC, s.p., vodilni partner

Karmen Bajec, akad. slik. mag. um.

Razstava: Ana Sluga, »Fragile« in »Pasivni torzo«

V Galeriji Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti na Kostanjevici na Krki je postavljena na ogled razstava z naslovom *Fragile* naše rojakinje akademske slikarke mag. umetnosti Ane Sluga. Sočasno razstavlja s postavitvijo slik v Cankarjevem domu z naslovom *Pasivni torzo*, pod okriljem razstav Likovni kritiki izbirajo.

Estetsko izčiščena dela nosijo nedefinirane podobe različnih človeških figur. Ob podrobnem pogledu nam različni atributi, ki jih osebe nosijo, govorijo o razdvojenosti sodobne družbe, razpete med različnimi družbenimi identitetami.

Likovni kritik Goran Milovanović o njenih delih govori kot o vstopu v prostor eksistencialne krhkosti in o odtujenosti, ki definira sodoben čas. Svetlana Slapšak zapiše, da so slike Ane Sluga konteksti o boginjah, ki se

osvobajajo skozi brezkompromisnost, raziskovanje, tveganje, upor, na kar kažejo komunikacijski elementi, upodobljeni na slikah. Pri tem omenja formulo, s katero Slugova osmisli svoj svet in po njenem ustvarja rituale za preživetje sodobnih boginj. Ena od možnih rešitev je ustvarjanje nedotakljivega prostora, zasnovanega na spominu, emocijah, socialnem interesu, enakosti, solidarnosti, tudi med spoloma itd.*

Pri umeščenosti prostora razstave se odpira vprašanje sakralnosti podobe, slike, estetike. Ali je sodobna umetnost sposobna realizirati tudi duhovno bogate izkušnje, ki nas napolnjujejo, in s katerimi lahko rastemo? Cikel podob, ki so razstavljene v nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac, ta prostor napolnjujejo z brežhibno estetiko minimalizma, da postane vizualna paša za oči vsakemu obiskovalcu.

Prav ambient nekdanje cerkve pa poveča intimnost povezave med gledalcem in sliko. Ta razkriva niz podob, postavljenih na mesto prezbiterja. Transformacija, ki je na posameznih slikah latentna, se v postavljenih delih postavi v slap neizrečenih besed, dejanj, misli. V enem toku svetlobe, razpršene od zgoraj navzdol, se zgodi osvobajanje videnega v doživeto čutno izkušnjo. Kljub odprtim vprašanjem, ki nam jih zastavlja Slugova o sodobnih izzivih ženske in postmoderne družbe – slike nas pustijo nemočne, a polne vtisov –, je svetost trenutka, ki ga doživlja oseba na sliki, tista, ki poustvarja nedotakljivi prostor. To je prostor navdiha in sebi lastnih nebes.

* Iz razstavnega kataloga Ana Sluga: *Fragile*, 2026, str. 6–31.

BESEDILO

Vesna Telič Kovač

VEČER KRAŠKEGA STAROVERSTVA

Sé spuněš kâku jé blu anbuöt pô starém?

Prav s tem narečnim vprašanjem lahko povzamemo večer kraškega staroverstva v Cerknici.

Ne le, da se ne bi danes pozabilo vse tisto, kar mu je bilo položeno že v zibelko, saj je Boris Čok po strani matere in očeta potomec starovedske družine, ampak da bi vsa dragocena znanja o mišljenju in bivanju, ki jih je prejel od svojih prednikov in sovaščanov v vasicah Prelože in Lokev, ostala tudi prihodnjim rodovom, raziskuje in ohranja kraške staroverske prakse. Je zbiratelj ljudskega izročila, poznavalec staroverstva oziroma starovedstva, naravoverstva, kakor sam imenuje predkrščansko kulturo, v kateri sta bila vera in vsakdanje življenje prepletena in neločljivo zlita z naravnimi cikli, zemljo, ki je dajala pridelek ali pa ga tudi vzela. Čok nas že s svojim priimkom opomni na star običaj – čok oziroma čuopa namreč pomeni

• FOTO: TINE ŠUBIC

sveti ogenj, ki so ga naši predniki ritualno prižgali ob koncu leta.

Junija je polni dvorani obiskovalcev pripravil zanimivo predavanje o nekoliko skritem in skrivnostnem, ponekod nekoč tudi prepovedanem. Večer je razdelil na več tem: o staroverstvu v prazgodovini, ljudskem izročilu, obredih in obrednih mestih, svetih rastlinah, naravnih znamenitostih, kamnitih osamelcih, zaščitnih znamenjih in predmetih – nekatere izmed njih je prinesel na predavanje in prikazal njihovo uporabo v zdravilne namene, za zaščito domov ali obrede ob naravnih ciklih.

Predavanje je posvetil pokojnemu novinarju, režiserju in scenaristu Jadranu Sterletu, s katerim sta ustvarila pomemben prispevek k ohranjanju dediščine. Za RTV Slovenija sta posnela več dokumentarnih filmov – o v kamen vklesani dediščini pokrajine in o kamnitih pastirskih hiškah, ki jih Čok aktivno obnavlja, saj je je mojster suhozidne gradnje; v svojih odmevnih dokumentarcih pa sta raziskala tudi težko obdobje fašizma na kraških tleh. Je avtor knjig V siju mesečine: ustno izročilo Lokve, Prelož in bližnje okolice, V temi (ni) senc in najnovejše, naslovljene Kraška pravljica za otroke in odrasle.

•MARIO POROČA•

BESEDILA in FOTO

Mario Žnidaršič

XIII. EX-TEMPORE DEŽELA OSTRNIC

Kozarišče, 11. junij 2026 – Razstavnici prostori Gradu Snežnik so v četrtek, 11. junija, zaživel v znamenju likovne umetnosti in fotografije. Javni zavod Snežnik je gostil odprto razstavo del, nastalih na letošnjem, že 13. ex-tempore Dežela ostrnic, ki je znova združil ustvarjalce različnih generacij in izraznih pristopov.

Svečani večer je povezoval Borut Kraševac. Letošnje ustvarjalno srečanje se je začelo 30. maja na domačiji Kandare v Danah, kjer je družina Kandare umetnike gostoljub-

no sprejela in jim s prikazom starih kmečkih opravil približala življenje nekoč. Udeleženci so pod strokovnim mentorstvom akademskega slikarja Božidarja Strmana – Miša ustvarjali na temo Naravna in kulturna dediščina Notranjske.

Na razpis je svoja dela oddalo 31 likovnikov in fotografov. Na razstavi je bilo predstavljenih 33 likovnih del in 10 fotografij, ki skozi različne umetniške pristope odsevajo bogastvo naravne in kulturne dediščine Notranjske.

•MARIO POROČA•

Pri izboru del in postavitvi razstave sta poleg mentorja sodelovali še akademski slikarki Andreja Gorjanc in Karmen Bajec. Slednja je ob odprtju predstavila strokovno oceno razstavljenih del ter poudarila, da ex-tempore ni le priložnost za ustvarjanje, temveč tudi pomemben prostor povezovanja, izmenjave izkušenj in ohranjanja kulturne dediščine. Vrhunec večera je bila podelitev priznanj, ki sta jih podelila Karmen Bajec in Božidar Strman – Mišo. Priznanja za sodelovanje so prejeli vsi avtorji, saj strokovna

komisija ceni prispevek vsakega posameznika. Posebna priznanja pa so bila namenjena ustvarjalcem, katerih dela so izstopala po izvirnosti, umetniški izraznosti in tehnični dovršenosti.

Kulturni program sta obogatila mlada glasbenika Glasbene šole Frana Gerbiča Cerknica, pevka Iris Hribar in harmonikar Lan Čelebič. Pod mentorstvom Slavice Marinković in Rebeke Hren Dragolič sta izvedla skladbi Caro mio ben in Temna je noč ter s svojim nastopom prispevala k prijetnemu vzdušju.

Organizatorji so se ob tej priložnosti zahvalili Javnemu zavodu Snežnik, še posebej Romani Nared za odlično organizacijo, Narodnemu muzeju Slovenije – Gradu Snežnik ter Majdi Obreza Špeh za gostoljubje. Posebna zahvala je bila namenjena tudi vsem sodelujočim avtorjem, ki so s svojim ustvarjanjem prispevali k uspešni izvedbi dogodka.

Razstava je bila v prostorih Gradu Snežnik na ogled do 28. junija 2026, v času rednega odpiralnega časa gradu.

DELAVNICE GROFICE GRETE ODPRLJE USTVARJALNO POLETJE NA GRADU SNEŽNIK

Pristavca pri gradu Snežnik, 16. julij 2026 – V prijetnem ambientu grajskega posestva Snežnik se je začel letošnji niz Delavnic grofice Grete, ki tudi tokrat združujejo rokodelstvo, ustvarjalnost in ohranjanje kulturne dediščine. Projekt poteka s podporo Ministrstva za gospodarstvo, delo in šport v okviru razpisa Spodbude za razvoj slovenskega rokodelstva v letu 2026.

Prva delavnica je bila posvečena izdelavi »Rožice presenečenja« v tehniki mokrega polstenja. Udeleženci različnih generacij so pod strokovnim vodstvom spoznavali eno najstarejših rokodelskih tehnik obdelave volne ter iz naravnega materiala ustvarili pisane in unikatne cvetove. Ob ustvarjanju so razvijali ročne spretnosti, domišljijo in občutek za estetsko oblikovanje.

Delavnice grofice Grete so namenjene tako začetnikom kot izkušenim ustvarjalcem, njihova posebnost pa je medgeneracijsko povezovanje. Otroci, mladi, odrasli in starejši ob skupnem delu izmenjujejo znanje, izkušnje in navdih ter tako ohranjajo bogato slovensko rokodelsko izročilo.

Poletni ustvarjalni program se je nadaljeval vsak četrtek v juliju in avgustu ob 18. uri v Pristavci pri gradu Snežnik. Vsako srečanje je bilo posvečeno novi rokodelski tehniki oziroma izdelku iz volne, udeleženci pa so skozi praktično delo spoznavali

različne načine obdelave tega naravnega materiala.

Prvo srečanje je znova potrdilo, da ima rokodelstvo pomembno mesto tudi v sodobnem času. Poleg ohranjanja tradicionalnih znanj spodbuja ustvarjalnost, druženje in kakovostno preživljanje prostega časa v enem najlepših kulturnih ambientov na Notranjskem.

Večer se je zaključil v sproščenem in ustvarjalnem vzdušju, nastale pisane volnene rožice pa bodo udeležence še dolgo spominjale na prijeten poletni večer pod Snežnikom.

TRŽNICA IN PLESNO POPOLDNE NA GRADU SNEŽNIK

Na idiličnem dvorišču gradu Snežnik je v soboto, 4. julija, potekala mesečna tržnica, ki je v prijetnem poletnem vzdušju združila lokalne ponudnike, ustvarjalce in obiskovalce. Dogodek je znova dokazal, da grad Snežnik ostaja pomembno stičišče kulturnega, družabnega in turističnega dogajanja v Loški dolini.

Že od zgodnjega popoldneva je bilo grajsko dvorišče polno stojnic z bogato ponudbo domačih izdelkov, rokodelskih izdelkov in kulinarčnih dobrot. Predstavili so se Fast Food Fonzi, Spoverles, Loopka.si, Heart's Jewellery z ročno izdelanim nakitom, Društvo žena in deklet na podeželju Ostrnice, Kmetija T'Dolenj ter Javni zavod Snežnik. Obiskovalci so z zanimanjem okušali lokalne specialitete, spoznavali izdelke domačih ustvarjalcev in izkoristili priložnost za prijetno druženje.

Ob 16. uri je dogajanje dobilo plesni utrip. Na grajskem dvorišču so nastopile plesne skupine Migaj-Migaj, Srebrni koraki in Mlade po srcu, ki delujejo pod okriljem društev ter Univerze za tretje življenjsko obdobje Logatec in Društva upokojencev Loška dolina. Skupine že vrsto let povezuje uspešno sodelovanje pod mentorstvom Ane Ferjančič, ki s svojim predanim delom spodbuja plesalce vseh generacij k ustvarjalnosti, gibanju in medsebojnemu povezovanju.

Občinstvo je navdušilo raznolik program, v katerem so se zvrstili bachata, rumba, angleški valček, samba, fokstrot, twist in številne skupinske koreografije. Posebno navdušenje so poželi skupni nastopi vseh treh plesnih skupin, ki so s svojo energijo, usklajenostjo in veseljem do plesa poželi dolg aplavz obiskovalcev.

Prireditev je bila veliko več kot le plesni nastop. Nastopajoči so skozi sproščen in hudomušen program pokazali, da leta niso ovira za gibanje in ustvarjalnost, temveč priložnost za aktivno in kakovostno preživljanje

prostega časa. Njihova pozitivna energija je hitro prešla tudi med občinstvo, ki je z glasnim aplavzom spremljalo vsak nastop.

Zaključek dogodka je minil v znamenju skupnega plesa, iskrenih zahval obiskovalcem in prijetnega druženja. Mesečna tržnica na gradu Snežnik je ponovno dokazala, da lahko povezovanje lokalnih ponudnikov, kulturnih ustvarjalcev in različnih generacij ustvari dogodek, ki bogati življenje v lokalni skupnosti ter prispeva k ohranjanju živahnega družbenega utripa Loške doline.

S PESMIJO NA POČITNICE

V četrtek, 11. junija, je v telovadnici Osnovne šole heroja Janeza Hribarja v Starem trgu pri Ložu potekala tradicionalna zaključna prireditev S pesmijo na počitnice, s katero so se otroci iz vrtca in učenci šole na prijeten način poslovili od šolskega leta ter pozdravili začetek poletnih počitnic.

•MARIO POROČA•

Telovadnica je bila polna obiskovalcev, ki so z aplavzi nagradili nastope mladih pevcev in pevk. Na odru so se predstavili pevski zbori vrtca in osnovne šole, ki so pod skrbnim vodstvom mentoric pripravili raznolik glasbeni program. S prepevanjem slovenskih in tujih pesmi so ustvarili prijetno vzdušje ter občinstvu pričarali večer, poln veselja, optimizma in poletnega razpoloženja.

Prireditve je znova pokazala, kako pomembno vlogo ima glasba pri povezovanju ljudi. Mladi pevci so skozi vse šolsko leto z vztrajnim delom razvijali svoje pevske sposobnosti, na zaključni prireditvi pa so svoje znanje in navdušenje predstavili staršem, sorodnikom ter drugim obiskovalcem.

Ob koncu programa je sledila še slovesna podelitev priznanj najus-

pešnejšim učencem, s katero je šola nagradila njihov trud, prizadevnost in dosežke. Vodstvo šole se je ob tej priložnosti zahvalilo učencem, učiteljem, vzgojiteljem in staršem za uspešno sodelovanje skozi šolsko leto ter vsem zaželelo prijetne,

brezskrbne in predvsem varne poletne počitnice.

Tradicionalna prireditev S pesmijo na počitnice je tudi letos dokazala, da je glasba lep način za zaključek šolskega leta in prijeten uvod v zaslužene počitniške dni.

KO ZAPOJE VEČER

Večer ljudske pesmi na gradu Snežnik so soustvarili pevci Moškega pevskega zbora Mlaj in otroški pevski zbor Marijini otroci.

Pred številnimi obiskovalci je v soboto, 6. junija, na grajskem dvorišču gradu Snežnik potekal koncert z naslovom Ko zapoje večer, na katerem je nastopil Moški pevski zbor Mlaj pod vodstvom Zorana Žagarja. Kot gostje so se jim pridružili člani otroškega pevskega zbora Marijini otroci, prireditev pa je povezovala Ana Semič.

Večer je bil posvečen slovenski ljudski pesmi in zborovskemu petju, ki ga pevci Moškega pevskega zbora Mlaj z veliko predanostjo ohranjajo ter prenašajo na mlajše rodove. Zbor sestavljajo pevci, ki izhajajo iz Mešanega pevskega zbora sv. Jurij iz Starega trga pri Ložu, njihova povezanost in ljubezen do petja pa sta se odražali tudi v prepričljivem nastopu.

V prvem delu koncerta so pevci izvedli ljudske pesmi Dober večer, Ljubo dekle, Oblaki so rdeči, Po gorah

grmi in Kje je moj mili dom. Občinstvo je z zanimanjem prisluhnilo tudi nastopu otroškega pevskega zbora Marijini otroci, ki ga vodita Jasna Kobal in Alenka Kordiš. Mladi pevci so se predstavili s skladbami Jubilate Deo omnis terra, Upaj in veruj, Mali cvet, Ljubi, ljubi, ljubi ter avtorsko pesmijo Marijini otroci.

Otroški zbor, v katerem sodeluje 15 deklet in fantov, je navdušil z iskrenostjo, veseljem do petja in sproščenim nastopom. Njihova energija in predanost glasbi sta bili lepo dopolnilo večeru, ki je združil različne generacije pevcev.

V drugem delu koncerta je Moški pevski zbor Mlaj izvedel še pesmi S Triglavskega pogorja, Domača hiša,

Studenček, Moja kosa in Tebi le se glasi iz opere Teharski plemiči skladatelja Benjamina Ipavca. S skrbno izbranim programom so pevci predstavili bogastvo slovenskega ljudskega in umetnega glasbenega izročila.

Posebno priznanje za uspešno izvedbo koncerta gre tudi zborovodji Zoranu Žagarju, ki svojo glasbeno pot gradi že od mladih let. Kot dirigent in glasbenik se redno strokovno izpopolnjuje ter pomembno prispeva k razvoju zborovskega petja v domačem okolju.

Organizatorji so se ob zaključku dogodka zahvalili vsem, ki so pomagali pri pripravi in izvedbi koncerta, med njimi Občini Loška

dolina, Narodnemu muzeju Slovenije, Majdi Špeh, župniku Blažu Dobravcu, Antonu Strletu, Trgovini pri Darji ter Andreju in Martinu Okolišu.

Koncert Ko zapoje večer je obiskovalcem pričaral prijeten kulturni večer v edinstvenem ambientu gradu Snežnik ter še enkrat pokazal, da slovenska pesem ostaja pomemben del lokalne identitete in kulturne dediščine.

PESMI IN IGRE MED OSTRNICAMI

Na Domačiji Kandare v Danah je v soboto, 13. junija, potekal osrednji dogodek sklopa prireditev Dežela ostrnic 2026, ki so ga pripravili Javni zavod Snežnik, Domačija Kandare in Društvo podeželske mladine Loška dolina. Dogodek je obiskovalce popeljal v svet bogate kulturne dediščine Loške doline ter skozi pesem, ples in prikaze starih običajev znova oživil tradicijo, povezano z ostrnicami.

Prireditve se je začela z že tradicionalnim svetovnim prvenstvom v metanju koučne štanke, ki je tudi letos privabilo številne tekmovalce in obiskovalce ter poskrbelo za obilo dobre volje.

Osrednji kulturni program se je začel ob 18. uri. Obiskovalci so si ogledali prikaz zdevanja ostrnic, nastope ljudskih pevcev in folkloristov ter uživali v pestrem spremljevalnem programu. Najmlajši so se zabavali ob tradicionalnih igrah, ves čas

prireditve pa je bila na ogled tudi fotografska razstava Ostrnice, na kateri so svoja dela predstavili različni avtorji.

Po kulturnem programu je sledila projekcija dokumentarnega filma Zgodba o lesu, ki je predstavil pomen lesa in njegovo vlogo v življenju ljudi na Notranjskem.

Na prireditvi so nastopili Moški pevski zbor Mlaj, Ljudske pevke Društva upokojencev Loška dolina, ljudska pevca France Anzeljc in Vida Truden ter Folklorna skupina Kulturno-umetniškega društva Rak Rakek.

Program je povezoval Beno Peček, ki je z umirjenim in sproščenim vodenjem povezal posamezne nastope v zaokroženo celoto.

Dogodek je znova potrdil, da ima ohranjanje kulturne dediščine v Loški dolini pomembno mesto. S prenašanjem znanja, običajev in ljudskega izročila na mlajše rodove ostajajo ostrnice ne le prepoznaven simbol pokrajine, temveč tudi del njene žive identitete. Obiskovalci so večer zaključili v prijetnem vzdušju, prežetem s pesmijo, plesom, druženjem in spoštovanjem do domače tradicije.

POLETJE Z VESNO

Na praznični večer, 25. junija, je v Podcerkvi v Loški dolini potekal glasbeni dogodek Poletje z Vesno, ki je številnim obiskovalcem pričaral prijeten večer odličnih glasbenih nastopov.

•MARIO POROČA•

Osrednja gostja večera je bila pevka, avtorica ter radijska in televizijska ustvarjalka Vesna Kovač, ki je občinstvo navdušila z doživetima interpretacijama zimzelenih slovenskih popevk Zemlja pleše in Med iskrenimi ljudmi. S prepoznavnim glasom in iskreno odrsko energijo je ustvarila posebno vzdušje ter požela dolg aplavz obiskovalcev.

Eden od vrhuncev večera je bil nastop Vesnine hčerke Inje Mišič, ki se je materi pridružila pri izvedbi pesmi Tattoo. Na odru sta se jima pridružili še glasbena kolegica Ria Ileršič in pevska mentorica Teja Saksida. Skupaj so z ubranim večglasnim petjem izvedle pesem Dekle iz zlate ladjice, sledila pa je še priljubljena uspešnica Nine Pušlar Iz čiste trme, ki je navdušila občinstvo.

Za bogato glasbeno spremljavo in slavnostno vzdušje je poskrbel Pihalni orkester Kovinoplastika Lož, ki je s svojim kakovostnim nastopom

pomembno obogatil večerni program ter še dodatno poudaril praznično noto dogodka.

Zbrane je ob začetku prireditve pozdravil tudi župan občine Loška dolina Matjaž Antončič, ki je izrazil zadovoljstvo nad uspešno izvedbo dogodka ter poudaril pomen kulturnih prireditev za povezovanje lokalne skupnosti in ohranjanje slovenske glasbene dediščine.

Dogodek Poletje z Vesno je dokazal, da kakovostna glasba povezuje ljudi vseh generacij. Obiskovalci so večer zapuščali polni lepih vtisov, organizatorji pa so s skrbno pripravljenim programom poskrbeli za prijeten začetek poletnih kulturnih dogodkov v Loški dolini.

TO, KAR SI PRI GRADU SNEŽNIK ZDRUŽIL LJUBITELJE DOBREGA POČUTJA

V prijetni senci parka pri Gradu Snežnik je v nedeljo, 21. junija, potekal festival TO, KAR SI, ki je obiskovalcem ponudil dan sprostitve, druženja in odkrivanja različnih poti do dobrega počutja. Brezplačen dogodek je med 10. in 20. uro privabil številne obiskovalce ter združil predavatelje, terapevte, ustvarjalce in glasbenike.

Festival je bil zasnovan kot prostor srečevanja ljudi, znanja in izkušenj. Obiskovalci so lahko ves dan po lastnem izboru sodelovali na različnih delavnicah in predstavitev, predavanja pa so potekala po vnaprej pripravljenem programu. V naravnem okolju ob gradu so spoznavali tehnike sproščanja, dihalne vaje, delo z energijo ter različne pristope k celostnemu zdravju. Posebno zanimanje so pritegnile tudi individualne predstavitve terapevtskih

metod, kjer so udeleženci lahko pridobili prve izkušnje in odgovore na svoja vprašanja.

Pomemben del festivalskega dogajanja je bil namenjen otrokom. V otroškem kotičku so skozi ustvarjalne, gibalne in doživljajske dejavnosti razvijali ustvarjalnost, radovednost ter pozitiven odnos do sebe, drugih in narave.

Na festivalskem prostoru so se predstavili številni ustvarjalci in ponudniki izdelkov za naravno nego ter celostno dobro počutje. Obiskovalci so si lahko ogledali raznoliko ponudbo, se pogovorili z ustvarjalci in spoznali izdelke za vsakdanjo uporabo. Za kulinarčni del dogodka

je bila pripravljena pestra izbira vegetarijanskih in veganskih jedi.

Za sproščeno vzdušje je čez dan skrbel DJ Tilch, festival pa se je zaključil z večernim glasbenim nastopom Manje Starc in Urške Mršnik, ki sta poskrbeli za prijeten zaključek dneva.

Festival TO, KAR SI je tudi letos potrdil, da je Grad Snežnik s svojo naravno kuliso odlično prizorišče za dogodke, ki povezujejo ljudi, spodbujajo zdrav življenjski slog ter krepijo pomen celostnega pristopa k dobremu počutju.

SUŠA JE MOČNO ZAZNAMOVALA LOŠKO DOLINO, KLJUB IZJEMNI SUŠI PA OSKRBA S PITNO VODO OSTAJA NEMOTENA

3. 8. 2026

Pogled na Stari trg pri Ložu z Ulako v ozadju razkriva zaskrbljujočo podobo letošnjega poletja. Že na začetku avgusta so posledice dolgotrajne suše zelo očitne. Travniki, ki bi morali biti v tem času zeleni, so povsem porjaveli in izsušeni. Tudi na drevesih se ponekod že pojavlja rjava listje, kar je značilen znak hudega pomanjkanja vlage in vročinskega stresa.

Narava tako opozarja, da je letošnja suša ena izrazitejših v zadnjih letih. Pomanjkanje padavin in dolgotrajni vročinski valovi ne vplivajo le na videz pokrajine, temveč povzročajo težave tudi v kmetijstvu, zmanjšujejo pridelek ter povečujejo nevarnost gozdnih požarov.

Loška dolina, znana po svojih zelenih travnikih in gozdovih, je letos dobila povsem drugačno podobo. Rjava trava in prezgodaj rjava listje sta jasen opomin, kako močno lahko vremenske skrajnosti spremenijo naravo že v prvih dneh avgusta.

Kljub izjemni suši pa imajo prebivalci Loške doline pomemben razlog za zadovoljstvo. Oskrba s pitno vodo

ostaja nemotena in trenutno ni uvedenih nobenih omejitev pri porabi vode. To je rezultat vlaganj v vodovodni sistem (UF), ki jih je v tem mandatu izvedlo novo občinsko vodstvo. Izboljšave so zagotovile zanesljivejšo vodooskrbo tudi v razmerah, kakršnim smo priča letos.

Brez teh ukrepov bi bila slika najverjetneje povsem drugačna – pitno vodo bi bilo treba že več tednov zagotavljati z avtocisternami, prebivalci pa bi se soočali z omejitvami porabe. Takšna oskrba bi za občinski proračun pomenila tudi zelo visoke dodatne stroške. Letošnja suša tako ni le preizkus narave, temveč tudi potrditev, kako pomembne so pravočasne naložbe v zanesljivo infrastrukturo.

PGD IGA VAS – GASILSKA VESELICA

Gasilska veselica v Iga vasi združila krajanje in obiskovalce od blizu in daleč.

V soboto, 27. junija, je Prostovoljno gasilsko društvo Iga vas pripravilo veliko gasilsko veselico, ki je v kraj privabila številne domačine in obiskovalce iz širše okolice.

Prireditve je minila v prijetnem in sproščenem vzdušju, zaznamovanem z druženjem in glasbo ter spoštovanjem do bogate gasilske tradicije.

Dogajanje se je začelo z zborom traktorjev, na katerem so obiskovalci lahko glasovali za najlepše urejen traktor. Sledil je blagoslov traktorjev, ki ga je opravil župnik Blaž Dobravec.

•MARIO POROČA•

Osrednji del prireditve se je nadaljeval s slovesnim postrojem gasilcev ter blagoslovom novega gasilskega vozila GVM-1. Nova pridobitev predstavlja pomembno okrepitev za PGD Iga vas in bo pomembno prispevala k še večji varnosti občanov. Tudi novo vozilo je blagoslovil župnik Blaž Dobravec.

Navzoče je najprej pozdravil predsednik PGD Iga vas Janez Ponuda. V nagovoru se je zahvalil vsem članom društva, prostovoljcem, donatorjem in obiskovalcem za podporo ter za njihov prispevek k razvoju gasilstva v kraju.

Zbrane je nagovoril tudi župan občine Loška dolina Matjaž Antončič, ki je poudaril pomen prostovoljnega gasilstva in predanega dela gasilcev za varnost in dobrobit lokalne skupnosti. Ob tej priložnosti je spregovoril še član poveljstva Gasilske zveze Slovenije Marko Gorše, ki je društvu izrazil priznanje za uspešno delovanje in novo pridobitev.

Po uradnem delu je sledila velika gasilska veselica. Za odlično glasbeno vzdušje je poskrbel ansambel Potepini, obiskovalci pa so lahko sodelovali tudi v bogatem srečel-

ovu z vrsto privlačnih nagrad. Srečke so bile med obiskovalci zelo priljubljene in so dodatno popestrile dogajanje. Do poznih nočnih ur so se obiskovalci zabavali ob glasbi in plesu, uživali v dobri hrani in pijači ter predvsem v prijetnem druženju. Za povezovanje programa je poskrbela Lara, ki je s sproščenim in prijetnim vodenjem pripomogla k nemotenemu poteku prireditve.

V PGD Iga vas so po koncu dogodka izrazili zadovoljstvo nad odličnim obiskom in uspešno izvedeno prireditvijo. Ob tem so se zahvalili vsem članom društva, prostovoljcem, sodelujočim in obiskovalcem, ki so kakor koli prispevali k organizaciji in izvedbi veselice.

Posebna zahvala velja tudi vsem sponzorjem in donatorjem, ki so s svojimi prispevki omogočili izvedbo bogatega srečelova in s tem pomembno pripomogli k uspehu prireditve.

Gasilska veselica v Iga vasi je tako tudi letos pokazala, da gasilstvo ni le skrb za varnost in pomoč ljudem v nesrečah, temveč tudi pomemben del družbenega življenja kraja, ki povezuje generacije in krepi občutek pripadnosti skupnosti.

60 LET BENCINSKE ČRPALKE V STAREM TRGU PRI LOŽU

Ob jubileju so obudili spomine na ljudi in čas, ko je Istra-Benz leta 1966 odprl vrata prve bencinske črpalke v Loški dolini.

V Starem trgu pri Ložu je v soboto, 11. julija, potekala slovesnost ob 60-letnici odprtja bencinske črpalke, ki jo je leta 1966 zgradilo podjetje Istra-Benz Koper. Jubilejno srečanje je bilo namenjeno obujanju spominov na pomemben mejnik v razvoju Loške doline ter ljudem, ki so s svojim delom soustvarjali zgodbo bencinskega servisa skozi šest desetletij.

Ob 11. uri so se pred črpalko zbrali nekdanji zaposleni, sodelavci in prijatelji. Med njimi so bili nekdanji zaposleni Vitko Stanič, Milan Levec, Franc Zabukovec, Janez Porok in Srečko Vidmar ter Indira Dulič, ki kot samostojna podjetnica sodeluje z družbo MOL na področju malo-prodaje motornih goriv.

Po kratki slovesnosti so udeleženci ob prijetnem druženju obujali spomine na prve dni delovanja servisa, delovne izkušnje in številne dogodke, ki so zaznamovali njihovo poklicno pot. Za pogostitev je poskrbela družba MOL.

Pomemben razvojni mejnik

Bencinska črpalka v Starem trgu pri Ložu je bila slovesno odprta 11. julija 1966. Njena izgradnja je pomenila pomemben razvojni korak za Loško dolino, saj je domačinom prvič omogočila oskrbo z gorivom v domačem kraju. Pred tem so morali po gorivo odhajati predvsem na Rakek ali v Postojno.

Projekt je nastal s skupnimi prizadevanji podjetja Istra-Benz, Krajevne skupnosti Loška dolina, Občinske skupščine Cerknica, lokalnih delovnih organizacij in številnih občanov. Za podjetje Istra-Benz je bila to tudi prva bencinska črpalka zunaj tedanje kopske občine, kar je pomenilo začetek njegove širitve po Sloveniji.

Na odprtju leta 1966 sta zbrane nagovorila direktor podjetja Istra-Benz Anton Vodopivec in predsednik Krajevne skupnosti Loška dolina Jože Stanič. Dogodek je pritegnil veliko število obiskovalcev, posebno zanimanje pa je vzbudila odločitev, da je bilo prvo uro po odprtju gorivo mogoče natočiti brezplačno.

Ljudje, ki so pisali zgodovino

Prva zaposlena na novem servisu sta bila Stane Mlakar in Vitko Stanič. S svojim delom sta postavila temelje uspešnega delovanja bencinske črpalke, ki je skozi desetletja postala nepogrešljiv del vsakdanjega življenja v Loški dolini.

Šestdeseta obletnica je bila priložnost za zahvalo vsem, ki so v vseh teh letih soustvarjali njeno zgodbo. Spomini nekdanjih zaposlenih in obiskovalcev potrjujejo, da bencinska črpalka ni bila zgolj kraj za oskrbo z gorivom, temveč tudi prostor srečevanj, pogovorov in medsebojnega povezovanja ter pomemben del zgodovine Starega trga pri Ložu in celotne Loške doline.

Jadralno padalstvo

Druga pika tekma na Racni gori znova združila jadralne padalce.

Po uspešni obuditvi tekmovanja v natančnosti pristajanja se je na Racni gori v soboto, 1. avgusta, odvila druga pika tekma po 30 letih, ki je na pristajališču pri »Bocotu« v Vrhnikih pri Ložu v Loški dolini ponovno zbrala številne jadralne padalce in gledalce.

Na tekmovanje se je prijavilo devet tekmovalcev iz kluba Kragulj. Prijavljeni so bili Andrej Martinčič, Simon Rant, Beno Mlakar, Simon Oblak, Nikolaj Kosmač, Marjan Tušar, Rudi Žakelj, Jože Reven in Uroš Rogač. Vsi so pokazali veliko tekmovalnega duha in pripravljenosti, da se preizkusijo v zahtevni disciplini natančnosti pristajanja. Dogajanje je spremljalo lepo število obiskovalcev, ki so z zanimanjem spremljali pristanke tekmovalcev in jih ves dopoldan spodbujali. Po zaključku letalskega dela je sledila podelitev pokalov.

Pokale so prejeli:

1. mesto: Andrej Martinčič

2. mesto: Simon Rant

3. mesto: Marjan Tušar

Tekmovanje je organizirala dislocirana enota DL Kragulj, ki je tudi tokrat poskrbela za odlično izvedbo dogodka ter prijetno vzdušje med tekmovalci in obiskovalci. Za potrebe dogodka je organizator predhodno pokosil in počistil jaso na Racni gori ter tako zagotovil urejeno in prijetno prizorišče za tekmovanje.

Racna gora ima v slovenskem prostem letenju posebno mesto. Zmaji na Racni gori namreč niso bili nikakršno naključje. Jasa, ki je že desetletja znana med letalci, je sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja privabila prve zmajarje. Med pionirji je bil domačin dr. Bogomir Miro

• Zmagovalni oder

Hrabar, ki je sicer živel v Ljubljani. Njegovi poleti so med domačini vzbudili veliko zanimanja, z njimi pa so nastale tudi številne zanimive zgodbe.

Ena najbolj znanih pripoveduje, kako je dr. Hrabar nekoč pristal na njivi, kjer je še rasel krompir. Lastnik njive je ob nepričakovanem pristanku z vilami pritekel do letalca in se sprva precej razburil. Ko mu je dr. Hrabar obljubil odškodnino za morebitno škodo, se je kmet hitro pomiril in v šali dejal: »Doktor Hrabar, kar še kdaj pristanite na moji njivi!«

Prav takšne zgodbe pričajo o bogati tradiciji prostega letenja na Racni gori, ki se z organizacijo pika tekmovanj uspešno nadaljuje tudi danes. Dogodek je ponovno dokazal, da jadralno padalstvo na tem območju ostaja pomemben del lokalne športne in letalske dediščine ter da zanimanje zanj iz leta v leto narašča.

Ples

Na hip hop državnem prvenstvu, ki je potekalo 2. julija, je v paru sodelovala tudi Markovčanka **Nuša Ožbolt**; v parih članov sta s soplesalko Lino dosegli odlično 15. mesto.

• Lina in Nuša

Košarka

Dolenjsko poglavje 22-letnega Lovra Urbiha, košarkarja iz Kozarišč, se je po koncu sezone zaključilo in začela se je ameriška zgodba, in sicer v prestolnici, v Washingtonu. Lovra je izbrala ekipa George Washington Revolutionaries. Glavni trener Revolucionarjev je Chris Caputo, ki želi v naslednji sezoni svoji ekipi dodati malo pridiha naših koncev, saj je ob Lovru za njih podpisal tudi srbski center, bivši igralec Crvene zvezde in lansko leto član Oklahoma State Cowboys, Andrija Vuković. George Washington Revolutionaries so odlična ekipa, ki nastopa v Atlantic 10 Conference, ki je po rankingu 7. konferenca od 32. Sijajna ekipa, močna konferenca in delavnost ter pravi karakter so garancije za napredek Lovra.

Tekme igrajo v kulturnem Charles E. Smith Centru, ki sprejme 5.000 navijačev, ki vedno pripravijo fantastično vzdušje. Študentska sekcija se imenuje George's Army, barve dresa pa so rumeno-modre. Največje rivalstvo bijejo proti George Mason Patriots, ki se tako kot Revolutionaries nahajajo v metropolitanskem območju Washingtona. V svoji bogati zgodovini so bili enajstkrat na turnirju March Madness, najvišje pa so se uvrstili leta 1993, ko so se uvrstili v Sweet Sixteen.

• Garderobna omarica Lovra Urbihe v Washingtonu

Ob košarki bo Lovro tudi študiral na eni najbolj priznanih ameriških univerz. Univerza George Washington je zasebna zvezno pooblaščená raziskovalna univerza v Washingtonu, D. C., Združene države Amerike. Prvotno je bila imenovana Columbian College of Arts and Sciences in je prva univerza, ustanovljena pod jurisdikcijo Washingtona, D. C. Univerza George Washington vsako leto gosti tudi številne politične dogodke, vključno z letnimi srečanji Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada.

Lovro, srečno in uspešno!

Gašper Modic

Jamski potapljači raziskujejo Križno in novo Križno jamo

Z odpravo Nova Projects – Križna jama se je zaključila ena najzahtevnejših jamsko-potapljaških in znanstvenih raziskav slovenskega krása v zadnjih letih. Devetčlanska mednarodna ekipa jamskih potapljačev iz Slovenije, Belgije, Francije in Nemčije je raziskovala potopljeni kraški sistem med Križno jamo in Dihalnikom v Grdem dolu (Nova Križna jama).

Tokrat so raziskovalci nadaljevali tam, kjer se je raziskovanje pred 17 leti končalo. Tako so prvič raziskovali potopljene rove, v katerih še ni plaval noben potapljač. Ker je Dihalnik v Grdem dolu eno najbolj občutljivih kraških okolij v Sloveniji, je dostop vanj strogo omejen. Odprava je potekala na podlagi dovoljenj Ministrstva za naravne vire in prostor ter v sodelovanju z Društvom ljubiteljev Križne jame pod vodstvom Gašperja Modica, Skupino za speleobiologijo Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani (doc. dr. Maja Zagmajster in dr. Teo Delić) ter Inštitutom za raziskovanje krása ZRC SAZU. Projekt je zasnovala Maja Karmen Mušič, slovenski del ekipe pa poleg nje sestavljajo še Damir Podnar, Simon Burja in Sebastjan Gantar. Neprecenljivo

podporo sta odpravi nudila tudi Društvo ljubiteljev Križne jame, ki kot dolgoletni skrbnik jame z omejenim številom obiskovalcev ohranja njeno naravno stanje, ter člani JD Rakek, ki so pomagali pri logistiki odprave.

V Novo Križno jamo (natančneje Dihalnik v Grdem dolu) so prvič vstopili leta 1991 in se tri leta pozneje potopili do globine 70 metrov, leta 2009 pa do globine 124 metrov. Na letošnji odpravi so na enem od zadnjih potopov dosegli podvodno globino 153 metrov, kar predstavlja po trenutnih merilih drugo globino vode v Sloveniji (takoj za Divjim jezerom). So pa odprave v take globine in v rove, kjer ni bil še nihče, izjemno zahtevne in zelo redke. Namen odprave je bil, da se ugotovi pretok podzemnih voda. Zgornji hriboviti del namreč pobira vodo in ta potuje proti Cerkniškemu jezeru, potem gre naprej na Planinsko polje proti Ljubljani, kar je bilo ugotovljeno že z barvanjem, fizično pa se še ni našlo teh prehodov. Tudi same čiste vode je zmeraj manj, vedno pogostejše so suše in vedenje o pretokih voda bo v prihodnosti precej pripomoglo glede tega.

• FOTO: MATEJ ZALOKAR

Poleg doseženih rekordnih globlin so odkrili tudi nove rove v Križni jami ter ostanke kosti jamskih medvedov. Za konec še izjava Maje Karmen Mušič: »Prav zato sem želela ustvariti odpravo, v kateri lahko vsak prispeva tisto, v čemer je najboljši. Potapljači lahko dosežemo dele jam, ki drugim niso dostopni. Raziskovalci znajo zbrane podatke pravilno ovrednotiti. Jamarji poznajo jamo bolje kot

kdorkoli drug. Fotografi in snemalci pa lahko zgodbo približajo ljudem, ki tega sveta sicer nikoli ne bodo videli. Ko vse to združiš v eno ekipo, nastane nekaj, kar presega posameznika.« Glede na uspešnost odprave se bo le-ta najverjetneje že prihodnje leto nadaljevala z raziskavami in potopi.

Tina Sterle, Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Jezerski hram

Z majhnimi, a odločnimi koraki do podnebju prijaznejšega turizma tudi na Notranjskem

Na Notranjskem začnemo z izvajanjem pobude PLANTUR Notranjska – Vzpostavitev lokalnega modela podnebju prijaznega turizma, s katero želimo skupaj z lokalnimi turističnimi ponudniki, prebivalci, obiskovalci in drugimi sodelujočimi spodbujati konkretne korake za turizem, ki bo še bolj prijazen do narave, podnebja in lokalne skupnosti.

NOTRANJSKA KOT PROSTOR NARAVE, DEDIŠČINE IN LOKALNIH ZGODB

Notranjska je prostor izjemne naravne in kulturne dediščine. Območje občin Cerknica, Bloke in Loška dolina povezujejo kraška

pokrajina, presihajoče vode, gozdovi, planote, gradovi, vasi, lokalno znanje in pristne zgodbe ljudi. Prav ta raznolikost je temelj prepoznavnosti območja, zato je pomembno, da se turistična ponudba razvija premišljeno, spoštljivo in v skladu z naravnimi danostmi prostora.

Spremembe v okolju vse bolj občutimo tudi v vsakdanjem življenju in turizmu. Daljša sušna in vroča obdobja, spremenjeni vodni režimi, večji pritiski na naravna območja ter vprašanja mobilnosti, potrošnje in prehrane nas spodbujajo, da tudi v turizmu razmišljamo bolj odgovorno. Pri tem gre predvsem za konkretne odločitve: kako obiskovalce usmerjati k spoštljivemu ravnanju, kako spodbujati prihod brez avtomobila, kako v ponudbo vključevati lokalno

in sezonsko hrano ter kako dogodke in doživetja organizirati z manjšim okoljskim odtisom.

OD UGOTOVITEV DO UPORABNIH PRAKS

V prihodnjih mesecih bomo izvedli kratko raziskavo med obiskovalci, prebivalci in ponudniki, ki nam bo pomagala bolje razumeti njihove navade, potrebe in pričakovanja. Ugotovitve bodo izhodišče za nadaljnje aktivnosti, predvsem za pripravo praktičnih usposabljanj in priporočil.

V posamezne aktivnosti bomo vključili tudi strokovnjake s področja podnebnih sprememb, trajnostnega turizma in zelenega prehoda, saj želimo, da bodo pripravljeni pristopi

• Otoček Gorica v ozadju Slivnica
FOTO: VEKOSLAV KEBE

strokovno podprti, hkrati pa uporabni in izvedljivi v lokalnem okolju.

POMEMBNA VLOGA TURISTIČNIH PONUDNIKOV

Posebej pomembna bo vloga turističnih ponudnikov, saj prav oni s svojimi storitvami, doživetji, prehransko ponudbo, dogodki in komunikacijo z obiskovalci vsakodnevno soustvarjajo podobo Notranjske. Vabimo ponudnike nastanitev, gostince, ponudnike doživetij, turistične vodnike, organizatorje

dogodkov, kmetije, društva in druge lokalne akterje, da se udeležijo usposabljanj in skupaj z nami preizkusijo izvedljive prilagoditve, s katerimi lahko svoje storitve postopno usmerjajo v smeri bolj odgovornega, trajnostnega in podnebju prijaznega turizma.

K spremljanju aktivnosti vabimo tudi lokalne prebivalce, mlade, starejše, obiskovalce in vse, ki jim je mar za prihodnost turizma na Notranjskem. Veseli bomo sodelovanja, predlogov

in izmenjave izkušenj, saj lahko prav z majhnimi, premišljenimi koraki skupaj prispevamo k večjemu cilju – turizmu, ki spoštuje prostor, naravo, lokalne ljudi in prihodnje generacije.

Vabljeni k spremljanju aktivnosti na spletni strani

www.jezerski-hram.si.

Projekt PLANTUR Notranjska sofinancirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje in prostor s sredstvi Podnebneega sklada.

• GRAJSKI PUNKT •

Punktarji – Društvo ljubiteljev gradu Snežnik

7. grajski Punkt

• FOTO: LARISA KAZIČ

Zadnjo junijsko nedeljo je dolino obiskala mednarodna zasedba Spiritual Seasons. Pred koncertom je Anja Herc s svojima pomočnicama razigrala občinstvo s cirkuško

predstavo, kasneje pa se je z ognjenim šovom pridružila tudi koncertu.

Na odru pred gradom je tokrat odmevala irska, keltska in srednjeveška glasba. Glasbeniki iz Rusije,

Češke, Srbije in Irske so nastopili s številnimi izvirnimi srednjeveškimi inštrumenti, prepevali vikinške in bretonske pesmi ter občinstvo animirali s tradicionalnimi plesi v krogu.

8. grajski Punkt – Orkester Etno Histeria 2026

• FOTO: ŽIGA AUER

• FOTO: ŽIGA AUER

• FOTO: STOJAN BORŠTNAR

Etno Histeria je mednarodni orkester, ki obstaja že od leta 2003. Vsako leto se ga sestavlja nova zasedba in drugačen repertoar, ki ga, brez predpriprave, postavi v enem tednu, nato pa se skupina po razgibani turneji razide. Letošnjo zasedbo je sestavljalo 70 vrhunskih glasbenikov iz Avstrije, Belgije, Kanade, Češke, Čila, Estonije, Finske, Francije, Hrvaške, Indije, Irske, Italije, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Slovaške, Slovenije, Švedske, Tunizije, Turčije in Združenih držav Amerike.

Na sedemdnevni turneji po razprodanih prizoriščih v Mariboru, Celju, Ljubljani, Sežani in Kopru se je orkester v nedeljo, 18. julija, ustavil tudi na gradu Snežnik. Tokrat sta se mu pridružili gostji – sopranistka **Irena Preda**, pevka iz Viševka - Eva Beus Poje ter skupina Migaj Migaj.

Eva Beus Poje je zapela izvirno različico pesmi Ne orji, medtem ko so

srebrni plesalci skupine **Migaj Migaj** izvedli koreografijo na orkestraciji skladb Babnapulka in Bella Ciao. Ko je nastop prekinila kratka ploha, se je orkester preselil v prostore Pristav, kjer je kljub skoraj 39 stopinjam Celzija v izjemnem vzdušju dokončal svoj nastop.

Približno 200 gledalcev je doživelo izjemno raznolik, čustven in energičen koncert, ki je zadovoljil še tako različne glasbene okuse. Naslednje leto bo turneja zaobšla dolino, nastopi se pa bodo zgodili v Mariboru, Kopru, Sežani, Ljubljani, Radencih in Čadrgu.

FESTIVAL PLAVAJOČI GRAD TRUŠKE Z MOČNIM DOLINSKIM PEČATOM

Enodnevni festival **Plavajoči Grad** se je letos odvil v Truškah na Primorskem. Na desetih odrih je v eni sami noči nastopilo 30 skupin z vsega sveta, pri izvedbi festivala pa je

sodelovalo tudi veliko ljudi iz doline – na tržnicah, pri prostovoljnem delu, v baru, na vstopnini in pri soustvarjanju programa.

Pomemben del ekipe so predstavljali prav dolinci: udarni bataljon pod poveljstvom Bena Pečka, vstopnina v koordinaciji Nataše Mele, program pod taktirko Matije Solceta, logistika z Markom Goršetom in odri s Samom Petričem.

Na festivalskih tržnicah sta se med drugimi predstavila Posestvo Bajer in Fast Food Fonzi, ki je prispeval tudi hrano za nastopajoče. Festival se je kljub selitvi na novo lokacijo izkazal za uspešnega, prilagoditev pa je bila očitno dobra odločitev. Naslednje leto bo Plavajoči Grad ponovno gostoval na Primorskem, vendar v nekoliko večji obliki.

• FOTO: STEPHAN TALNEAU

GOSTOVANJE SKUPINE MIGAJ MIGAJ IN GODBE KOVINOPLASTIKA LOŽ NA SPEKTAKLU V LJUBLJANI

V petek, 24. julija, se je v središču Ljubljane odvil eden najbolj drznih in čustveno nabitih kulturnih dogodkov letošnjega poletja z naslovom **9 Svetov**. Ljubljana se je s svojimi nabrežji, mostovi in balkoni spremenila v velik oder, ki je povezal vrhunske glasbene interprete, sodobni ples, akrobacije, dramsko igro in vizualne projekcije na vodi.

Osrednje prizorišče spektakla je bil mednarodni orkester na dveh ladjah in čolnu. Približno tisoč gledalcev mu je sledilo ter se ustavljalo ob solističnih točkah gostujočih umetnikov, ki so z mostov, balkonov in vodne gladine vstopali v dialog z orkestrom. Dogajanje se je tako razširilo po celotnem mestnem prostoru in Ljubljano za en večer spremenilo v povezovalno os dogodka.

Na Mesarskem mostu se je orkestru pridružila Eva Beus Poje, na Tromostovju so zaplesali plesalci in plesalke skupine **Migaj Migaj**, na Plečnikovi tržnici pa je nastopil 40-članski pihalni orkester, sestavljen iz šestih godb, med njimi tudi **Godba Kovinoplastika Lož**.

• FOTO: FB

• FOTO: DRAGO VIDEMŠEK

• FOTO: ŽIGA AUER

• FOTO:
MATIC ZORMAN

• FOTO: BARBARA BULATOVIČ

LUTKOVNA REZIDENCA V PRISTAVAH GRADU SNEŽNIK

V Pristavah se je julija odvila prva umetniška rezidenca. Priznani slovenski lutkarji Barbara Bulatovič, Luna Ornik, Brigita Leban in Medea Novak ter glasbenik Andraž Polič so spali v Kozariščah, ustvarjali pa v pristavski dvorani.

Imeli so se odlično ter pohvalili tako vzdušje kot gostoljubje Janeza Kandareta, ki jih je navdušil tudi nad muzejem ostrnic. Premiera lutkovno glasbene predstave z velikimi lutkami *Ljubezen za oljko* bo šele novembra, vendar so njen nastanek deloma preizkusili in improvizirali tudi na festivalu Plavajoči Grad.

NAPOVED DOGODKOV

9. grajski Punkt –

9. grajski Punkt bo v sredo, 9. 9., ob 18.09 na dvorišču grajskih Pristav. Vrača se Estelle Andrieu, gostja festivala, orkestra in Kozarišč v preteklih letih. Z dvema kolegicama tvorijo Trio Bèc.

Njihova glasba je namenjena plesu, repertoar pa sloni na francoski ljudski glasbi, interpretirani s tremi vokali ob spremljavi diatonične harmonike. Ob dogodku bo potekala otvoritev fotografske razstave.

• FOTO: ESTELLE ANDRIEU

OD OSEBNE RASTI DO MEDKULTURNEGA POVEZOVANJA – ŠTUDIJSKI KROŽKI SMART ZONE

V Smart Zone d. o. o. smo v letošnjem letu uspešno izvedli tri študijske krožke, ki so združili ljudi različnih starosti, interesov in življenjskih izkušenj. Skupni cilj vseh krožkov je bil spodbujanje vseživljenjskega učenja, osebne rasti, medsebojnega povezovanja ter aktivnega vključevanja v lokalno okolje. Krožki so bili zasnovani vključujoče in prilagojeni tudi osebam s posebnimi potrebami, saj verjamemo, da mora biti kakovostno neformalno izobraževanje dostopno vsem.

Prvi študijski krožek, Čustva v vsakdanjem življenju, je bil namenjen vsem, ki so želeli bolje razumeti sebe, svoje čustveno doživljanje in odnose z drugimi. Udeleženci so skozi pogovor, izkustvene vaje ter različne tehnike sproščanja in samoregulacije razvijali veščine prepoznavanja in izražanja čustev ter iskali načine za učinkovitejše soočanje z vsakodnevnimi življenjskimi izzivi. Srečanja so ponudila varen prostor za izmenjavo izkušenj, medsebojno podporo in krepitev duševnega blagostanja.

Ljubiteljem narave je bil namenjen študijski krožek Uporaba zelišč iz lokalnega okolja v vsakdanjem življenju, v katerem so udeleženci spoznavali zdravilne in uporabne rastline, ki rastejo v našem okolju. Ob raziskovanju narave so pridobivali praktična znanja o pripravi čajev, sirupov, mazil in drugih naravnih izdelkov ter hkrati razvijali spoštljiv odnos do okolja in bogastva lokalne naravne dediščine. Krožek je bil tudi priložnost za druženje, izmenjavo izkušenj in ohranjanje tradicionalnega znanja.

Posebno noto letošnjim dejavnostim je dodal študijski krožek Multikulturna kulinarika za piknik v naravi, ki je skozi pripravo tradicionalnih ukrajinskih jedi povezoval različne kulture in generacije. V sodelovanju z Društvom Ukrajincev v Sloveniji Agora UA ter uporabniki VDC Postojna (enata Cerknica), so udeleženci ob skupni pripravi hrane spoznavali kulturno dediščino, delili zgodbe in življenjske izkušnje ter gradili mostove med ljudmi. Krožek je znova dokazal, da lahko prav preprosti vsakdanji trenutki ustvarjajo občutek pripadnosti, razumevanja in medsebojnega spoštovanja.

Čeprav je vsak študijski krožek obravnaval drugo področje, jih je povezovala skupna ideja – ustvariti prostor, kjer se ljudje učijo drug od drugega, razvijajo nova znanja in

kompetence ter ob tem sklepajo nova poznanstva. Prav medsebojno sodelovanje, izmenjava izkušenj in odprtost za učenje so vrednote, ki dajejo študijskim krožkom posebno dodano vrednost.

Študijski krožki so financirani s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, ki s podporo programom neformalnega izobraževanja spodbuja vseživljenjsko učenje, povezovanje ljudi ter krepitev vključujočega lokalnega okolja.

V Smart Zone d. o. o. verjamemo, da je vseživljenjsko učenje pomembno prispeva h kakovosti življenja posameznika in razvoju lokalne skupnosti. S tem namenom bomo tudi v prihodnje pripravljali vsebine, ki bodo povezovala ljudi, spodbujale osebni razvoj in ustvarjale priložnosti za aktivno vključevanje v skupnost. Veselimo se novih srečanj, novih znanj in zgodb, ki jih bomo ustvarjali skupaj.

Za strokovno mentorstvo študijskih krožkov je skrbela Polona Klavžar. Krožek Multikulturna kulinarika za piknik v naravi je soustvarjala Tetiana Hryb, krožek Uporaba zelišč iz lokalnega okolja v vsakdanjem življenju sta soustvarjali Nina Starc in Manja Starc, krožek Čustva v vsakdanjem življenju pa Nina Starc.

ŠTUDIJSKI KROŽEK »ČUSTVA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU«

Študijski krožek Čustva v vsakdanjem življenju je bil namenjen vsem, ki želijo bolje razumeti sebe, svoja čustva in načine, kako se z njimi lažje soočati.

Čustva so tiha sporočila našega notranjega sveta. Vsako izmed njih nam nekaj sporoča, nas usmerja in nam pomaga bolje razumeti svoj notranji svet ter ljudi okoli sebe. Ko jim prisluhnemo in jih sprejmemo, odkrivamo globlje plasti svojega doživljanja, svoje potrebe in vrednote, ki nas vodijo skozi življenje.

Ljudje različno doživljamo čustva in se nanje različno odzivamo. Da lahko postanejo naši zavezniki, se jih moramo naučiti prepoznavati, poimenovati in razumeti ter se nanje konstruktivno odzivati. Prav to je bilo glavno vodilo naših srečanj. Na vsakem srečanju smo se posvetili posameznemu čustvu, ki so ga udeleženci skozi izkustvene vaje spoznavali na telesni, miselni in vedenjski ravni. Pogovarjali smo se o tem, kako se posamezna čustva

izražajo, kaj nam sporočajo in kako jih lahko sprejmemo kot pomemben del svojega notranjega sveta.

Določena čustvena stanja nas lahko včasih preplavijo. Pri nekaterih je ta občutek prijeten, pri drugih manj. Da bi se z njimi lažje soočali, smo se na srečanjih posvečali različnim tehnikam samoregulacije. Spoznavali smo tehnike dihanja, vodene vizualizacije, tehnike čuječnosti, gibalno-sprostivne tehnike in druge načine, ki nam pomagajo pri umirjanju telesa in misli. Poleg spoznavanja svojega notranjega sveta je za kakovostno delovanje v širšem okolju pomembno, da znamo svoja čustva primerno izraziti in jih sporočiti

ljudem okoli sebe. Na srečanjih smo se zato učili tudi načinov izražanja in sporočanja čustev.

Skozi deljenje lastnih doživljanj in življenjskih zgodb so se udeleženci med seboj globoko povezali ter izrazili željo in potrebo po tovrstnem znanju. Med srečanji se je ustvaril prostor za odprt pogovor, izmenjavo izkušenj in sprejemanje različnosti. Spoznali smo pomen medsebojnega povezovanja skozi pripovedovanje o sebi, saj so prav naše zgodbe tiste, ki nas bogatijo. Ko jih delimo svetom, pa bogatijo ljudi okoli nas.

Že razmišljamo, kakšen študijski krožek vam bomo lahko ponudili v naslednjem letu. Pri idejah bomo

upoštevali izražene potrebe in želje udeležencev, saj želimo ustvarjati vsebine, ki so povezane z njihovim življenjem in jim lahko koristijo pri vsakodnevnih izzivih.

Krožek se je izvajal v okviru Smart Zone d. o. o., obsegal je deset srečanj in je potekal skozi celotno poletje. Študijski krožek je financiralo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, ki s podporo tovrstnim programom spodbuja vseživljenjsko učenje in razvoj lokalne skupnosti. Mentorica študijskega krožka je bila Polona Klavžar, somentorica pa Nina Starc. Veselimo se nadaljnjih študijskih krožkov, novih srečanj in novih zgodb. Naše dogajanje lahko spremljate tudi na spletni strani www.smartzone.si.

ŠTUDIJSKI KROŽEK »MULTIKULTURNA KULINARIKA ZA PIKNIK V NARAVI«

Ko kulinarika povezuje ljudi

Vonj sveže pripravljene hrane, živahni pogovori ob skupni mizi, smeh med delom in iskrena radovednost ob spoznavanju novih okusov – prav takšno vzdušje je spremljalo študijski krožek »Multikulturna kulinarika za piknik v naravi«, ki je poleti potekal v okviru projekta Smart Zone d. o. o. Študijski krožek je bil financiran s strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter izveden z namenom zagotavljanja vključujočega okolja, v katerem so lahko aktivno sodelovali tudi udeleženci s posebnimi potrebami.

Srečanja so potekala v prostorih VDC Cerknica ob sodelovanju uporabnikov VDC Cerknica, del aktivnosti pa se je odvijal v kampu Beli Gaber v Loški dolini. Študijski krožek je potekal pod strokovnim mentorstvom Polone Klavžar. K sodelovanju smo povabili tudi Društvo Ukrajincev v Sloveniji »Agora UA«, ki je udeležencem skozi kulinarčne delavnice približalo bogastvo ukrajinske kulinarčne dediščine.

Kulinarika je bila izhodišče za nekaj veliko večjega od same priprave hrane. Vsaka jed je s seboj prinašala zgodbo o družini, praznikih, domačih običajih in kulturi, iz katere prihaja. Udeleženci so skozi skupno delo odkrivali bogastvo ukrajinske kulinarčne dediščine ter hkrati spoznavali, kako veliko skupnega imajo ljudje, čeprav prihajajo iz različnih okolij.

Na delavnicah so skupaj pripravljali tradicionalne ukrajinske nalisnike, varenike, solate za piknik, piroške z višnjami in druge jedi, ki imajo posebno mesto v ukrajinskih družinah. Med mešanjem testa, oblikovanjem jedi in skupno degustacijo so se spontano razvijali

pogovori o družinskih receptih, običajih in spominih, ki jih hrana ohranja skozi generacije.

Posebno vrednost je študijskemu krožku dalo sodelovanje z uporabniki VDC Postojna. Skupna priprava jedi je omogočila, da je vsak sodeloval po svojih zmožnostih, prispeval svoj del in občutil zadovoljstvo ob skupnem uspehu. Prav v takšnem sodelovanju se razvijajo zaupanje, medsebojna pomoč in občutek pripadnosti skupnosti.

Srečanja so pokazala, da medkulturni dialog ne nastaja le na konferencah ali uradnih dogodkih. Nastaja tudi ob kuhinjski mizi, ko si ljudje podajajo skledo z moko, skupaj oblikujejo testo, si zaupajo družinske recepte in

z zanimanjem poslušajo zgodbe drug drugega. Takrat razlike izgubijo pomen, v ospredje pa stopijo spoštovanje, odprtost in iskrena človeška bližina.

Študijski krožek je tako postal prostor učenja, sodelovanja in novih prijateljstev. Dokazal je, da kulinarika ni le del kulturne dediščine, temveč tudi most, ki povezuje ljudi, spodbuja socialno vključevanje in krepi medkulturno razumevanje.

Več o dejavnostih Smart Zone d. o. o. in prihodnjih dogodkih lahko spremljate na uradni spletni strani www.smartzone.si.

ŠTUDIJSKI KROŽEK »UPORABA ZELIŠČ IZ LOKALNEGA OKOLJA V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU«

Sklop desetih srečanj v okviru študijskega krožka Uporaba zelišč iz lokalnega okolja v vsakdanjem življenju je bil namenjen vsem, ki si želijo spoznati zdravilna in uporabna zelišča iz lokalnega okolja ter načine njihove uporabe v vsakdanjem življenju. Srečanja so bila usmerjena v spoznavanje bogastva narave, opazovanje okolja, v katerem živimo, ter pridobivanje znanja za odgovorno in spoštljivo uporabo naravnih virov.

Na vsakem srečanju smo spoznali eno zdravilno rastlino, njene značilnosti, sestavo in načine uporabe. Nato smo se odpravili na bližnji travnik ali jaso, kjer smo si rastlino

ogledali v njenem naravnem okolju, jo nabrali ter uporabili pri pripravi različnih izdelkov ali jo posušili za čaj.

Spoznali smo regrat, koprivo, smrekove vršičke, bezeg, materino dušico, lipo, ognjič in dobro misel. Iz določenih rastlin smo pripravili izdelke za domačo uporabo, kot so namaz, sirup, mazilo, kopalna sol in čajna mešanica. Zelišča, ki smo jih spoznali, smo skrbno posušili za čaj, ki si ga bomo lahko pripravili tudi v zimskih mesecih ter se ob njem spominjali naših prijetnih druženj.

Ob skupnem delu smo si izmenjavali znanje, izkušnje in spomine, povezane z uporabo zelišč v vsakdanjem življenju. Srečanja niso bila namenjena le pridobivanju novih znanj, temveč tudi povezovanju, druženju in ustvarjanju prijetnih skupnih trenutkov.

Naše zadnje srečanje je potekalo na vrtu enega izmed udeležencev, kjer smo ob pripravi podpeke, zeliščnega čaja in domačih zeliščnih kruhkov prijetno zaključili skupno pot raziskovanja narave. Za prijazno in domiselno povabilo se mu iskreno zahvaljujemo.

Študijski krožek je udeležencem ponudil nova znanja, praktične izkušnje in možnost povezovanja. Ob raziskovanju lokalnega okolja smo ponovno spoznali, kako veliko bogastvo se skriva v naravi, ki nas obdaja, ter kako pomembno je, da jo znamo prepoznati, ceniti in spoštljivo uporabljati.

Krožek se je izvajal v okviru Smart Zone d. o. o. od aprila do konca avgusta in ga je financiralo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. Pri izvedbi smo posebno pozornost namenili vključevanju vseh udeležencev, zato je bil krožek prilagojen tudi osebam s posebnimi potrebami. Mentorica študijskega krožka je bila Polona Klavžar, so voditeljici sta bili Manja Starc in Nina Starc.

Za višjo kakovost lokalnih produktov Zeleni kras

Co-funded by the
European Union

COMMON
AGRICULTURE
POLICY

Na RRA Zeleni kras smo v sodelovanju z LAS Notranjska in LAS med Snežnikom in Nanosom z. julijem začeli z izvajanjem projekta »Za višjo kakovost produktov na Zelenem krasu«, katerega osnovni cilj je vzpostavitev teritorialne kolektivne znamke (TZK) Zeleni kras (za območje občin Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna).

Projekt predstavlja nadgradnjo aktivnosti v okviru znamke Zeleni kras. Izdelan bo sistem certificiranja produktov in storitev, ki je ključen za zagotavljanje kakovosti, pristnosti in verodostojnosti lokalne ponudbe. Pri tem bomo uporabili preizkušen model Izvorno slovensko, ki v številnih slovenskih destinacijah dokazuje svojo uspešnost pri povezovanju lokalnih ponudnikov ter dvigu kakovosti in prepoznavnosti lokalne ponudbe. Model bo prilagojen značilnostim regije Zeleni kras in bo poudarjal kakovost, lokalno poreklo, tradicijo ter avtentičnost. Model je namenjen ponudnikom kmetijskih in rokodelskih izdelkov, gostincem, ponudnikom nastanitev in turističnih doživetij, gastronomskim prireditvam.

Predvidoma v začetku oktobra bo objavljen javni poziv, ki bo namenjen ocenjevanju oziroma certificiranju produktov za naslednje skupine ponudnikov:

- **rokodelskim izdelkom ter in izdelkom unikatnega in industrijskega oblikovanja,**
- **lokalnim pridelkom in živilskim izdelkom,**
- **jedem in pijačam, postreženim na gostinski način.**

Javnemu pozivu bodo sledile delavnice in usposabljanja ponudnikov. Pridobitev certifikata ponudnikom prinaša številne prednosti. Poleg

strokovnega ocenjevanja in potrditve kakovosti bodo vključeni v sistem usposabljanj in individualnih svetovanj, podpore pri razvoju celostne podobe svojih produktov ter vključeni v skupne promocijske in prodajne aktivnosti. Pomemben poudarek bo namenjen tudi povezovanju ponudnikov, razvoju kratkih verig in oblikovanju skupnih turističnih produktov.

Če želite nadgraditi svoj produkt, razviti novega ali se povezati z drugimi lokalnimi ponudniki za oblikovanje bolj kakovostne ponudbe, spremljajte informacije na spletnih straneh in družbenih omrežjih RRA Zeleni kras ter obeh LAS.

Projekt je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP sklad).

DODATNE INFORMACIJE:

Dragica Bratanič,
LAS Notranjska
dragica@rra-zk.si
T: 05 72 12 244

Morana Polovič,
RRA Zeleni kras,
koordinator projekta
morana@rra-zk.si
T: 05 72 12 243

PRIPRAVA RCPS ZELENİ KRAS 2027–2034

Sporočilo za javnost

VIZIJA RAZVOJA PROMETA V PRIMORSKO-NOTRANJSKI REGIJI

V začetku februarja letos se je pričela priprava regionalne celostne prometne strategije (RCPS) v Primorsko-notranjski regiji – krajše RCPS Zeleni kras 2027–2034, s katero se bo strateški pristop načrtovanja prometa opredelil tudi na regionalni ravni.

Strategijo pripravlja Regijski center mobilnosti (RCM) Zeleni kras s konzorcijem izkušenih izvajalcev, ki ga sestavljajo ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o., Skupina za transformativno prometno načrtovanje Urbanističnega inštituta RS ter Biro skiro d.o.o. Zaključek priprave je predviden jeseni 2027. V proces bodo vključeni občine, regionalni in državni deležniki, zasebni sektor ter javnost.

V kakšni regiji želimo živeti? Odgovor na to vprašanje je vodilo za opredelitev vloge prometa v regiji v prihodnosti in za oblikovanje ustreznih ukrepov. S procesom oblikovanja vizije, rangiranja ciljev in opredelitve vrednot, pripravimo odgovor, ki predstavlja strateški okvir bodoče strategije. Ta proces je v regiji potekal v več zaporednih korakih.

V začetku aprila je bila s širšo delovno skupino, katere člani so ključni deležniki, povezani s področjem prometa v regiji, izvedena delavnica, na kateri je sodelovalo 26 deležnikov, predstavnikov različnih ustanov v regiji in nacionalnih ustanov. Delavnica je bila namenjena usklajevanju pogledov deležnikov na razvoj prometa v regiji ter oblikovanju ključnih izhodišč za pripravo RCPS Zeleni kras. Udeleženci so oblikovali gradnike vizije za RCPS Zeleni kras ter opredelili prioritete cilje in temeljne vrednote. Zapis vizije je bil nato potrjen s spletno anketo med člani širše delovne skupine.

VIZIJA RAZVOJA PROMETA

PRIMORSKO-NOTRANJSKI REGIJI SE GLASI:

»S celovitim, povezanim, učinkovitim in varnim prometnim sistemom v regiji Zeleni kras zagotavljamo visoko kakovost življenja, dobro dostopnost in gospodarsko uspešnost.«

VIZIJO SPREMLJA NASLEDNJA OBRAZLOŽITEV:

V regiji Zeleni kras razvoj prometnega sistema usmerjamo na podlagi strateških premislekov, sodobnih in vključevalnih načrtovalskih metod ter preverjenih ukrepov. Na ta način vzpostavljamo celovita, povezana, učinkovita in varna prometna omrežja in storitve ter z njimi kakovostne razmere za opravljanje poti s celovitim naborom potovalnih načinov. Načrtovanje temelji na povezovanju in

sodelovanju različnih generacij, družbenih skupin in sektorjev ter upoštevanju njihovih potreb.

S takim pristopom ter z merjenjem in komuniciranjem rezultatov vzpostavljamo nove, bolj trajnostne potovalne navade. Zato smo regija z visoko kakovostjo življenja, dobro dostopnostjo, gospodarsko vitalnostjo ter zadovoljnimi prebivalci in obiskovalci.

Strateška izhodišča za pripravo RCPS Zeleni kras poleg vizije vsebujejo še cilje in vrednote. Nacionalni cilji celostnega prometnega načrtovanja so bili s strani deležnikov razvrščeni po pomembnosti. Vrstni red ciljev je sledeč, s tem, da so prvi štirje cilji zelo izenačeni po številu glasov:

- 1. Okrepljeno regionalno in lokalno gospodarstvo**
- 2. Izboljšana kakovost življenja v privlačni, zeleni in povezani skupnosti.**
- 3. Izboljšana dostopnost do osnovnih storitev in aktivnosti.**
- 4. Vsem dostopen prometni sistem, ki omogoča socialno vključenost.**
- 5. Večja varnost vseh udeležencev cestnega prometa.**
- 6. Bolj zdravi in bolj aktivni prebivalci.**
- 7. Znižane lokalne emisije onesnaževal in toplogrednih plinov iz prometa.**

Opredeljenih je bilo tudi pet ključnih vrednot razvoja prometa v regiji. Te so:

- 1. Povezovanje, sodelovanje in prilagodljivost pri pripravi in izvajanju RCPS.**
- 2. Gospodarnost in odgovornost do skupnosti ter okolja.**
- 3. Spoštovanje različnih potreb in strpnost.**
- 4. Izboljšana kakovost življenja.**
- 5. Strokovno in učinkovito usmerjanje razvoja prometa.**

V nadaljevanju bo izvedena poglobljena analiza stanja, ki bo vključevala tematske delavnice in intervjuje z deležniki v regiji, sestanke z nacionalnimi deležniki, terenske ogleda in analizo podatkov. Ključne ugotovitve analize stanja z usmeritvami za oblikovanje ukrepov bodo zaključene in predstavljene letos jeseni.

Stanislav Matija Pavlič

Dokumenti gnojilnih poizkusov z žiti, travinjami in okopavinami na Bloški planoti v letih 1931 do 1936

Ob pregledu starih očetovih dokumentov sem našel tudi dokumente Kmetijske poskusne in kontrolne postaje v Ljubljani, iz katerih je razvidno, da je moj oče na Bloški planoti v letih 1931 do 1936 izvajal prostovoljno gnojilne poizkuse.

Moj oče Stanko Pavlič, se je rodil 7. oktobra 1906 v Nemški vasi. Po osnovni šoli je odšel v Ljubljano, kjer je leta 1925 končal gimnazijo in se vrnil domov na Strmco na Blokah, v vas na 798 m nadmorske višine. V tistem času je vas štela 10 hiš in imela lesno trgovino, poštno nabiralnico, trgovino z mešanim blagom, kovačijo, čevljarstvo in gostilno. Njegova mama je bila vdova, ker je oče, ki se je vrnil iz 1. svetovne vojne, kmalu umrl zaradi poškodb, ki jih je dobil v vojni. Imel je še 5 bratov in sestro. Sestra Vlasta je leta 1939 odšla v Ameriko na obisk k teti. Zaradi bližajoče vojne se ni vrnila.

Po vrnitvi na Strmco je bil lesni trgovec in imel lastno žago in hišo v Iški. Od kmetov je odkupoval hlodovino, jo razžagal in nato prodajal les trgovcu Krajcu iz Grahovega, Premrovu – Cesarjevemu iz Martinjaka in Domiclju z Rakeka. Trgoval je tudi s Petrom Kozlerjem. Bil je poveljnik gasilske čete v Ravniku, bil je dober čebelar, sodeloval je pri kulturnem društvu in igral v igrah, pel pri pevskem zboru, bil član Sokolskega društva in vodil sadjarske in vrtnarske krožke v šoli Pri Svetem Duhu. Imel je lastno sadno drevesnico v velikosti 20 m x 6 m. Sodeloval je z dr. Dolinškom s Srednje kmetijske šole Maribor. V sodelovanju s Kmetijsko poizkusno in gnojilno postajo v Ljubljani in Semenarsko postajo veleposestva Beltinci v Prekmurju, je izvajal gnojilne poizkuse z žiti, peso, krompirjem in travinjami. Poizkuse je izvajal med leti 1931 do 1936 in bil verjetno edini na ožjem Notranjskem, ki je izvajal poizkuse, z lastnimi sredstvi. Imel je železen plug, osipalnik s priključki za krompir, gnojnično jamo in sod za razvoz gnojnice, dva betonska silosa za siliranje krme za

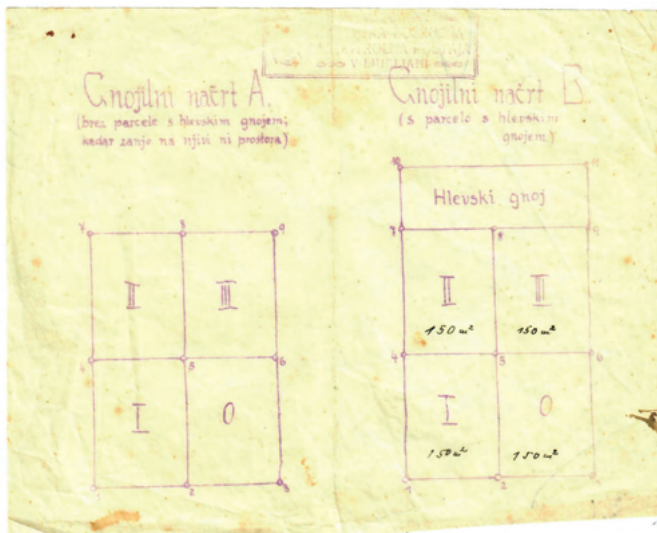
živino, moderne svinjake z izpustom ter mlatilnico za mlačev žita s prenosnim pogonom (gepel), vrtenje s pomočjo vprežne živine. Takrat pač še ni bilo elektrike. To je imelo takrat zelo malo kmetov. Prideloval je tudi semenski krompir. Prav tako je delal na združevanju kmetijskih zemljišč zaradi lažjega obdelovanja.

Na ožjem območju Blok je imel prvi kolo, zato, da je hitreje potoval iz kraja v kraj in za lažje poslovanje imel pisalni stroj Remington.

Bil je narodno zaveden. Od leta 1941 je vseh pet bratov sodelovalo pri organizaciji odpora. Oče je bil organizator in terenski obveščevalec in član OF. Sodeloval je z Ljubom Šercerjem, Stanetom Semičem-Dakijem, Stankom Lenarčičem – prvi zvezni poslanec v Beogradu, Tinetom Majnikom, Tonetom Šrajem-Aljošo, Kotnikom in drugimi. Z raznim materialom je oskrboval partizansko bolnico Krvavica v Iškem vintgarju. V Pavličevi gostilni »Rogovila« (lastnica je bila očetova mama) je bila partizanska javka. Tudi načrt napada na Lož 19.10.1941 je bil pripravljen v gostilni »Rogovila« na Strmci. Izdelali so ga ilegalci Ljubo Šercar, partizansko ime Ljubo, Milan Pavlič-Rogovilski in Stanko Pavlič-Mičurin.

Leta 1942 so bili izdani in 17. februarja so prišli Italijani, izropali hiše in odpeljali 6 vaščanov, med njimi štiri brate, v taborišče. Gostilno in gospodarsko poslopje so požgali. Kasneje so požgali tudi žago in hišo v Iški. Očeta so Italijani ujeli in ga odpeljali v kasarne v Velikih Blokah, ter po enem tednu mučenja in zasliševanja so ga 23.08.1942 ustrelili nad vasjo Ravne, ob cesti Nova vas – Loški potok. Grob si je izkopal sam. Tako ni mogel uresničiti načrtov, ki jih je imel za razvoj Bloške planote: izgradnja vodovoda in lastni avtobus.

V požigu hiše so v glavnem vsi dokumenti zgoreli. Nekaj pa jih je moja mama, s katero se je poročil leta 1937, ki je predvidevala, da lahko pride do najhujšega, zazidala v podpeček krušne peči pri svoji sestri Jožefi Zakrajšek na Strmci, prav tako je skrila tudi pisalni stroj, ki ga imam še danes.

• Gnojilni načrt

• Potrdilo o priznanju poizkusa krompirja sorte Oneidovec

Podaj naprej – naj kroži!

Ko rabljene stvari dobijo novo življenje

Na območju LAS Notranjska se začne nova partnerska zgodba **PODAJ NAPREJ – NAJ KROŽI!**, ki povezuje Jezerski hram – Zavod za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, Cerknica, Poslovno svetovanje in vodenje delavnic, Natalija Vrhunc s.p., Javno podjetje Komunala Cerknica d.o.o. in Turistično društvo Rakek. Skupaj želimo prebivalce Notranjske spodbuditi k ponovni uporabi rabljenih stvari, zmanjševanju odpadkov in odgovornejšemu ravnanju z naravnimi viri.

Glavno sporočilo je preprosto: predmet, ki ga ne potrebujemo več, ni nujno odpadek. Z malo ustvarjalnosti, popravilom, predelavo, izmenjavo ali podaritvijo lahko dobi novo življenje in razveseli nekoga drugega. S tem zmanjšujemo količino zavrženih stvari, varujemo naravne vire in skupaj prispevamo k bolj trajnostnemu načinu življenja.

UČENJE SKOZI IZKUŠNJO

Poseben poudarek bo namenjen otrokom in mladim. V osnovnih šolah na območju LAS Notranjska bo izvedena Šola ponovne rabe rabljenih stvari, kjer bodo učenci na praktičen način spoznavali pomen ponovne uporabe. Skozi ustvarjalne delavnice, tkanje iz odpadnega tekstila in prenovo rabljenih predmetov bodo lahko izkusili, da imajo stvari pogosto več življenj, kot si mislimo.

Pomemben del dogajanja bo tudi skupnostno tkanje iz odpadnega tekstila. Učenci bodo s pomočjo mentorjev iz odsluženih materialov ustvarjali nov uporaben izdelek, na primer šolsko preprogo ali drug skupnostni izdelek. Tako bodo na konkreten način spoznali, kako lahko zavrženi materiali postanejo nekaj lepega, uporabnega in trajnega.

MANJ ODPADKOV, VEČ SODELOVANJA

V sodelovanju s partnerji bo potekalo zbiranje primerne odpadnega tekstila, iz katerega bodo nastale trajne vrečke za sadje in zelenjavo. Te bodo namenjene zmanjšanju uporabe plastičnih vrečk za enkratno uporabo. V načrtu je izdelava in razdelitev 2.600 vrečk, ki bodo prebivalce spodbujale k bolj trajnostnim vsakodnevnim navadam.

Ob tem bo pripravljen tudi ozaveševalni letak za gospodinjstva na območju LAS Notranjska. Njegovo sporočilo bo usmerjeno v manj potrošnje, odgovornejše ravnanje z viri in spodbujanje ponovne rabe.

IZMENJEVALNICA IN GARAŽNI SEJMI

Eden pomembnejših rezultatov bo vzpostavitev izmenjevalnice rabljenih stvari v Zbirnem centru JP Komunala

• FOTO: SLOVENSKA FILANTROPIJA

Cerknica. Namenjena bo predmetom, ki so še uporabni, vendar jih lastniki ne potrebujejo več. To so lahko modni dodatki, športni pripomočki, ustvarjalni materiali, predmeti za dom, oprema za hišne ljubljence in druge stvari, ki lahko komu drugemu še dobro služijo.

Na območju Cerknice in Rakeka bodo organizirani tudi skupnostni garažni sejmi, kjer bodo v ospredju izmenjava, ponovna uporaba in druženje. Takšni dogodki krepijo občutek skupnosti in nas opominjajo, da trajnost ni le okoljska tema, ampak tudi priložnost za povezovanje ljudi.

IGRA, KI UČI O PONOVI RABI

V Muzeju Cerkniško jezero oziroma v Etno parku Zavoda Jezerski hram bo postavljena interaktivna ekološko-informacijska instalacija ponovne rabe. Zasnovana bo kot družabna igra oziroma poligon, kjer bodo obiskovalci skozi igro spoznavali pomen kroženja snovi, zmanjševanja odpadkov in ponovne uporabe. Instalacija bo dopolnila obstoječe muzejske vsebine in obiskovalcem na sproščen, igriv in razumljiv način približala okoljske izzive današnjega časa. Namenjena bo šolskim skupinam, družinam, lokalnim prebivalcem in drugim obiskovalcem muzeja.

VKLJUČEVANJE RANLJIVIH SKUPIN

Pomemben del aktivnosti je tudi vključevanje ranljivih skupin. Pri izvedbi bodo sodelovali uporabniki VDC Cerknica, uporabniki medgeneracijskih centrov, starejši in drugi lokalni deležniki. S tem želimo okrepiti medgeneracijsko sodelovanje, ustvarjanje, prenos znanj in občutek vključenosti.

Ponovna raba tako postaja več kot le okoljska rešitev. Postaja prostor srečevanja, sodelovanja in skupnega ustvarjanja.

SKUPAJ ZA BOLJ KROŽNO NOTRANJSKO

S pobudo PODAJ NAPREJ – NAJ KROŽI! želimo spodbuditi razmislek o naših vsakodnevni navadah. Pogosto lahko že z majhnimi dejanji naredimo pomemben korak: uporabno stvar podarimo naprej, jo popravimo, predelamo, zamenjamo ali ji poiščemo novega lastnika.

Na območju LAS Notranjska želimo s skupnimi aktivnostmi okrepiti zavedanje, da lahko vsak posameznik prispeva k zmanjševanju odpadkov, varovanju okolja in bolj povezani skupnosti.

Aktivnosti se izvajajo v okviru Lokalne akcijske skupine LAS Notranjska, ki povezuje občine Cerknica, Bloke in Loška dolina. Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Aktualne informacije in utrinke iz izvedenih aktivnosti je mogoče spremljati na spletni strani

www.jezerski-hram.si

Sofinancira
Evropska unija

LAS Notranjska

Notelija Vihano s.p.

NOTRANJSKA
CERKNICA

I FEEL
LOVE

Janja Urbiha –
Kozarka

KAJ JE NA FOTOGRAFIJI?

Pravilni odgovor na vprašanje iz prejšnje številke se glasi **“pilanca”**.

To so drobni delci lesa, ki se odrezujejo pri žaganju. Pravi izraz je **žagovina**.

Med pravilnimi odgovori je bila izžreban

Damjan Forjanič.

Čestitamo!

Nagrado podarja Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica, enota Maričke Žnidaršič Stari trg pri Ložu.

Več na to temo lahko najdete tudi na:

<https://pounkufr.si/>

Kako pa se po naše imenuje predmet na tokratni fotografiji?

Vaše odgovore nam pošljite na naslov uredništva (preko dopisnice ali maila) **do 13. 10. 2026.**

Med pravilnimi odgovori bomo izžrebal nekoga, ki bo prejel promocijske izdelke ki jih podarja Zavarovalnica Triglav.

• FOTO: IZ ŽUPNIJSKEGA ARHIVA

LIUDSKA UNIVERZA POSTOJNA VABI NA DOGODEK

ŠE VEDNO RASTEM!

Učenje, zmožnosti in dejavna starost

**BOSTE DOVOLILI, DA VAS LETA
ODVRNEJO OD UČENJA?**

Lahko si zraven

OSREDNJI GOVOREC

dr. Aleksander Zadel

psiholog in predavatelj

DOGODEK
ZA 65+
VABLJENI

**OKROGLA MIZA &
INTERAKTIVNE UČNE
STOJNICE**

Pridružite se nam v sredo, 30. septembra 2026,
ob 16. uri v Kulturnem domu Postojna

Udeležba na dogodku je brezplačna.

POLETJE V LOŠKI DOLINI

KLAPA

KAMPANEL

Sobota, **5. 9. 2026** ob 20.00

ARS VIVA

LETNO GLEDALIŠČE PODCERKEV

Stari trg pri Ložu

V primeru slabega vremena bo koncert v Dvorani Bloški smučar Bloke

SKENIRAJ
QR KODO
ZA NAKUP
VSTOPNICE

 triglav				AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	NASPROTJE LAŽI	IZDELO- VALEC OČAL	STANJE BREZVOJN	KALJEV GLINEČEC, NASTAL IZ VODNIH RAZTOPIN	SKRIB, NEGOVANJE	PRELIV JEDI	GOSTIJA, POJEDINA	IGOR OZIM	NAŠ HAR- MONIKAR (LOJZE)	ZBIRKA ZAKONOV, ZAKONIK	ANGLEŠKA PISATE- LJICA CHRISTIE
				AVTORICA ROMANOV							8				
				STROKOV- NJAK ZA EPIDEMI- OLOGIJU				6							
				DELAVEC, KI STRUGA, STRUGAČ									PESNICA ŠKERL		
				NINA IVANIČ		2	PREMAZ ZA NOHTE						MANJŠE SIDRO		
POMOČ: ADULAR ERAR LIL ODESA	UGOTOVITEV IN DOLOČITEV BOLEZNI	OLIKAN CLOVEK	AZIJSKO VLEČNO VOZILO ZMRZNE- NA VODA	DIRKA JADRNIC			POTEGAV- ŠČINA		GORSKE REŠEVAL- NE SANI, AKIA PRSNKI KOŠ		NAŠ PISATELJ (JAKOB, MIK- LOVA ZALA) KOVANJE		KATIE HOLMES NAŠ IGRALEC (PRIMOŽ)		1
MAJHNA DOLINA, DOLINICA						NAMIZNO PREGRIJALO NEMŠKA IGRALKA DAGOVER		4		UKRAJINSKO MESTO ČEBULI PODOBNA ZACIMBA					
PODTALNO DELOVANJE			9					UDAREC S ŠIBO SOL KROMOVE KISLINE						ZMES DIŠAV, PARFUM	ZDRAVLJNA GORSKA RASTLINA Z RUMENIMI CVETOMI
VERDIJEVA OPERA IZ LETA 1871				DROBEČ ZAREČE SNOVI PISATELJ JARNIK								KRPA, CUNJA	10		
GORAN KARAN			TULEC, TOK ZA PUŠČICE PEVEC RESNIK		12	ZORANA ZEMLJA PIŠKOT					DRŽAVNA BLAGAJNA PEVEC MODRIJANOV (BLAŽ)				
DODATNA NAVAR- JENA PLAST KOVINE			11		KURA MAKEDON. LJUDSKO KOLO							BODLJICA LENNONO- VA VDOVA (YOKO)	3		
MNOŽINSKI OSEBNI ZAIEMK	5			BOEMSKO ŽIVLJENJE, BOEMA JANEZ DOLINAR									FRAN ILEŠIČ ČARLI NOVAK		
ŽENSKA, KI PRIDELUJE ALI PRODAJA ZELJE									MAJHNA KOLIČINA TEKOČINE						
LASTNOST ACIDNE SNOVI, KISLOST							7		NAROČ- NINA NA GLEDA- LIŠKO SEZONO						

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	5	7	8	9	10	2	11	12	2	7	3	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	----	----	---	---	---	----

NAGRADNO GESLO KRIŽANKE V PREJŠNJI JE BILLO **ZAVARUJEMO VSE**. MED PREJETIMI PRAVILNIMI ODGOVORI, TAKO NA DOPISNICAH KOT PREKO ELEKTRONSKE POŠTE, SMO IZZREBALI TRI NAGRAJENCE.

NAGRADE PA PREJMEJO:

- 1. NAGRADA:** ODSEVNI JOPIČ: **TINA ZAJC, ŽIMARICE, SODRAŽICA**
- 2. NAGRADA:** MAJICA: **STANISLAVA GRŽINČIČ, GODEŠIČ, ŠKOFJA LOKA**
- 3. NAGRADA:** KAPA: **SONJA ANGELOVA, CESTA 19. OKTOBRA, STARI TRG PRI LOŽU**

NAGRADE PODARJA:

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, POSLOVALNICA STARI TRG PRI LOŽU, CNO 16, STARI TRG PRI LOŽU

NAGRADE TUDI V TEJ ŠTEVILKI PODARJA:

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, POSLOVALNICA STARI TRG PRI LOŽU, CNO 16, STARI TRG PRI LOŽU

- 1. NAGRADA:** PROMOCIJSKI MATERIAL ZAVAROVALNICE TRIGLAV
- 2. NAGRADA:** PROMOCIJSKI MATERIAL ZAVAROVALNICE TRIGLAV
- 3. NAGRADA:** PROMOCIJSKI MATERIAL ZAVAROVALNICE TRIGLAV

Pravilna rešitev križanke je geslo, ki ga dobite, ko v okvirčke vpišete črke, ki ste jih dobili v križanki.

Rešitev napišite na dopisnico in jo s svojimi podatki (ime, priimek in naslov) **do 13. 10. 2026** pošljete na naslov uredništva Obrh ali pa rešitev s svojimi podatki pošljete po e-pošti na: obcina@loskadolina.si (iz enega e-naslova bo upoštevana ena rešitev).

Želimo vam veliko zabave pri reševanju in sreče pri žrebu!

Uredništvo

INOTHERM

DNEVI ODPRTIH VRAT

📍 RAZSTAVNI SALON PRIGORICA

10.–12. SEPTEMBER

Le enkrat letno največji salon vhodnih vrat v Sloveniji zaživi drugače.
Odkrijte več kot 50 modelov vhodnih vrat, primerjajte dizajne, barve in pametne rešitve ter poiščite vrata, ki bodo popolnoma dopolnila vaš dom.

DOGAJANJE ZA VSO DRUŽINO

- ✓ Kolo sreče z nagradami
- ✓ Druženje s Simonom Marčičem in smučarskimi skakalci
- ✓ Ustvarjalne delavnice, animacije in poslikava obraza
- ✓ Otroški kotiček z varstvom
- ✓ Kulinarično doživetje

Celoten
program dogodka:

ODKRIJTE NAJNOVEJŠE REŠITVE ZA DOM

Brezplačen
posvet z arhitektom

50 + razstavljenih
modelov na 700 m²

NOVO: aluminijasta
okna Vision in
dvižno-drsna vrata

Individualno svetovanje
v salonu

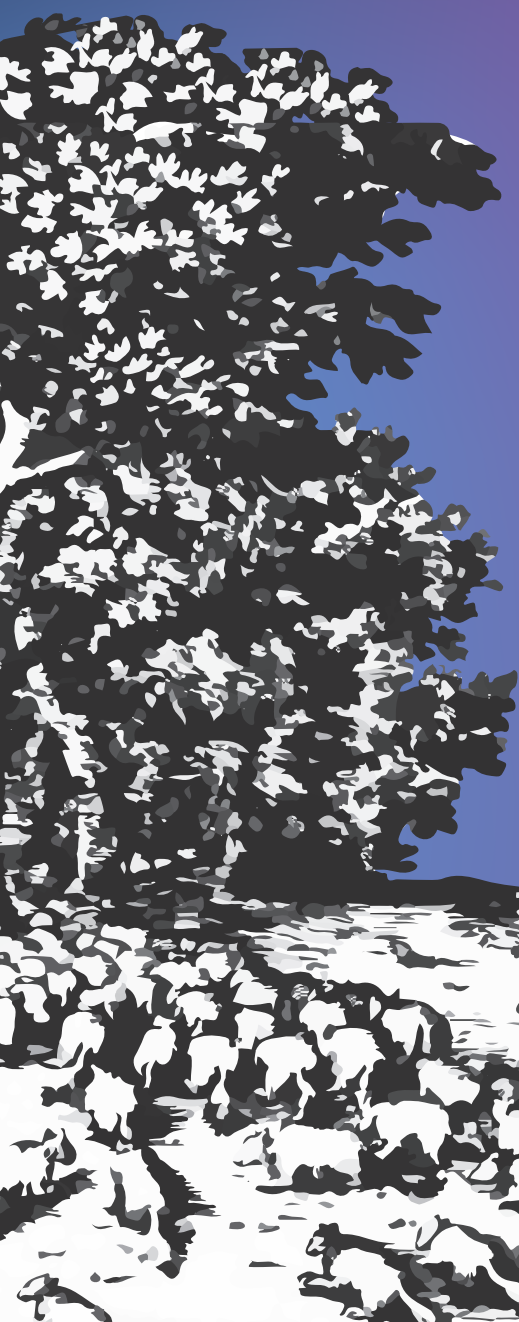
POLHARSKA NOČ 2026

26. SEPTEMBER

GRAD SNEŽNIK

VSTOP PROST

PONOVNO GRADIMO ZA VAS: USTVARJAMO PRIHODNOST ZA VSE.

Z novimi investicijami, sodobno infrastrukturo in odgovornim pristopom ustvarjamo okolje, kjer se razvijajo **nove priložnosti** in raste **kakovost življenja**.

INVESTITOR
**Miroslav
Radovanovič**

HELIKOPTER

Največja atrakcija loške doline.

ROČNA AVTOPRALNICA

Vrhunska nega vozil z ročnim pranjem in ekološkimi materiali.

WELLNES CENTER

Savna, jacuzzi, masaže – vaš prostor za sprostitve in regeneracijo.

KRIOTERAPIJA

Napredna krioterapija za regeneracijo telesa, več energije in boljše počutje.

KOTIČEK ZA OTROKE

Varno in zabavno igrišče, kjer se otroci igrajo, vi pa poskrbite za svoje opravke.

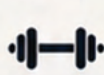
— ODPIRAMO — — 1. 9. 2026 —

ZOBNA
ORDINACIJA

LEPOTNI
STUDIO

FITNES 24/7

ZA NAROČILA POKLIČITE

040 973 994

VEČ INFORMACIJ:
www.zlatizobek.si

ZLATI ZOBEK
ZOBNA ORDINACIJA

**STUDIO
MIRELA**

📍 Villa Miro, cesta notranjskega odreda 9, 1386 Stari trg pri Ložu